

Budnik

ISSN 1408-7405

www.sindikatsirojevodij.si

Številka 73
December 2011

GLASILO SINDIKATA STROJEVODIJ SLOVENIJE

Debiliranje v treh slikah

Volitve v Svet delavcev

Tema četrtertletja – Stavke

Iz življenja Območnih odborov

S kulturo nad hudo uro

*Razlika med ljudmi, ki sanje uresničijo in tistimi, ki jih ne,
je v delovanju.*

*Prvi preidejo od besed k dejanjem,
drugi ostanejo pri besedah in sanjajo naprej. . . .*

*Leto, ki prihaja, bo polno izzivov, ki izhajajo iz sanj.
Sprejmimo jih z zaupanjem vase in kolektiv.
Preidimo od sanj in besed k dejanjem*

*Veliko uspehov v letu 2012 vam želijo
člani glavnega odbora, skupščine
in vseh ostalih organov*

Sindikata strojevodij Slovenije

Časopis BUDNIK

Izdajatelj: Sindikat strojevodij Slovenije

Odgovorni urednik: Zlatko Ratej

Glavni urednik: Robert Zakrajšek

Član uredniškega odbora: Zdenko Lorber

Avtorji fotografij v tej številki: Robert Zakrajšek,
Aleš Jordan, Daniel Majd, Boštjan Slakonja,
Emil Lipovšek

Tisk: Janez Dermastija

Naklada 1300 izvodov

Naslov uredništva:

SSSLO Ljubljana, Trg OF 7, 1000 Ljubljana

Telefon – 01/2313-424

ŽAT (0129) 12-671 in 12-591

Elektronski naslov: budnik@slo-zeleznice.si

Sindikalna spletna stran: www.sindikat-strojevodij.si

UVODNIK

Debiliranje* v treh slikah

**(debiliranje – nekoga prikazati oz. imeti za neizobraženega osebk, ki kljub pošteno in kvalitetno opravljenemu delu ni upravičen do poštene plače ali obravnave)*

Robert Zakrajšek

Kaj je zdej, u p.... m....! Smo al' nismo? Kaj ne, madona (samo malo, da pljunem, hhhrrrrk, pljuc...., tako, ok), mor'mo bit', mor'mo bit', če ne jih bomo pa zaf....., itd, itd. Ne, ne, nisem izgubil razsodnosti, brez skrbi. Preprosto sledim najnovejši razvrstitvi profilov izobraženosti, ki so si jo izmislili naši veliki prijatelji novinarji v eni svojih »vse poznavalskih« raziskav. In se po njej tudi obnašam. Po teh ugotovitvah namreč sodim med slabše izobražene. Tako pravijo tisti, ki so, vsaj tako se vsa stvar bere, bolje izobraženi od mene. Menda že imajo prav, sicer pa, kdo sem jaz, da sodim o njihovih ugotovitvah. Sem samo slabše izobražen in le sreči se imam zahvaliti, da brezglavo ne tavam sem ter tja. Na kratko – prvi del je namenjen delitvi denarja v našem podjetju. Pa kaj sem jaz kriv, če je bog nekaterim namesto – **Bodi bogat!** – dejal – **Bodi kosmat!** Pa se obrijte! Ne se jeziti. Kaj pa lahko pričakujete od slabše izobraženega.....

»Debiliranje – slika ena«. Našim večnim in zvestim prijateljem, ki delajo za vedno prijateljsko razpoložene medije namreč nikakor ni jasen način, kako pri nas delimo stimulacije oz. poračune plače, če se izrazimo bolj po »slabše izobraženo«. Zakrili so z rokami in se prekrizali, ko so

izvedeli, da so v našem podjetju t.i. slabše izobraženi dobili višje vsote poračunov kot t.i. boljše izobraženi. Kaj pa je zdaj to? Kdo je to dovolil?! Pa kaj tem strojevodjem spet ni jasno, madona?! Se prav vidi, da so slabše izobraženi in ne razumejo, kako sistem deluje! Če si kdo zasluži visoke nagrade in stimulacije je to management, zato pa je tam. Zasluge delimo tistim, za katere se ve, da so sposobni, da predano služijo svojemu podjetju, da naredijo vse, da je podjetje uspešno in delavci bogato plačani, da ves svoj čas (tudi izven delovnega časa) poklonijo podjetju, da so oh in sploh in imajo pred imenom dvajset nazivov, za katere živi bog ne ve, kaj pravzaprav pomenijo, še oni sami ne. Ti si zaslužijo visoke nagrade, ne pa tam neki »luzerji«, ki sedijo na lokomotivah in jim ni potrebno nič razmišljati, saj vlak menda pelje sam (ljudje tako pravijo...). Pa še volana nima, sto duš bogov.... Resnično, vprašam vas – kam gre ta svet? Nobenega spoštovanja managerjev več. Sedaj bi že vsak »fizikalec« zahteval svoj delež za uspešnost podjetja. Kaj si pa mislijo?! Dobro opravljanje dela je vendar njihova dolžnost. Sedaj bi pa še nagrado in višjo stimulacijo? **Veste kaj, vi, vi..... slabše izobraženi!!!**

Ja, kot slabše izobražen moram reči, da jih povsem razumem. Sicer ne vem, od kje mi intelekt za to razumevanje, ampak zgleda, da sem naravni talent. Zadevo jim lahko razložim po naše, s prispodobami in z jezikom, ki ga uporabljamo mi, »slabše izobraženi«. Ok, tako gre stvar. Najprej vprašanje, tako, po naše. Če ima »gajba« **dva roča, da jo nosita dva, zakaj ima potem »karjola« dva roča, če pa jo, za vraga, lahko vozi samo eden?** Ajde, gremo, gremo, da slišim odgovor! Hm? Razlaga obstaja. Če si predstavljamo pisarno v kateri za eno mizo sedita dva, potem je to ekvivalent (kako močan in strokoven izraz, samega sebe presenečam, odakle mi hrabrost?) za »gajbo« in dva roča. In če si predstavljamo »karjolo« kot vlak, dva roča pa kot dve

lokomotivi, ki jih lahko vozi en strojevodja sam, potem dobimo jasen odgovor glede števila ročev. Torej, en človek opravi delo dveh in tako je podjetje prihranilo strošek enega človeka. Ampak »gajba«, ja, »gajbo« pa še vedno nosita dva. C, c, c, kakorkoli gledam, prihranka ne najdem nikjer. Je kar draga tale »gajbica«. In če nekdo prispeva velik delež k temu, da podjetje prihrani, potem naj podjetje to tudi upošteva pri višini poračuna. Tako. Bolj preprosto ne znam razložiti. Kdor še tega ni razumel – potem mu žal ni pomoči. Se pa, jasno (!), povsem strinjam, da je dobro opravljanje dela moja dolžnost, za katero dobim plačo. Ampak, hej, počasi! Če bolje pogledam, je tudi dolžnost managerjev, da uspešno vodijo podjetje. Zato so tam, zato dobijo plačo. In sedaj bi še nagrade in višje stimulacije?! **Veste kaj, vi, vi..... managerji!!!**

Ja, resnično, vprašam vas – kam gre ta svet? No, k našim medijskim prijateljem se še vrnemo. Da zaključim sliko ena. Izobrazba ni merilo inteligence, pa tudi vsak kmet ni »kmetavzar«. Za boljše razumevanje – naši predstavniki medijev bodo morali razumeti, da so Slovenske železnice transportno podjetje, ki se živi od »obračanja koles«. Te pa obračajo strojevodje, po vaših klasifikacijah žal »slabše izobraženi«. In kot informacija – v našem izobraževalnem sistemu poznamo pojem višje in nižje izobrazbe in ne »boljše in slabše« izobrazbe. Žal vam to dejstvo tako ali tako ni pomembno, saj ko pogledam vaš poniževalni odnos do nas, mi nekaj postane jasno. Res ste univerzitetno, torej »bolje« izobraženi, ampak kot vidim, izobrazba ne naredi človeka. Žalostno dejstvo.

»Debiliranje – slika dva«. Spet smo pri naših prijateljih s peresi v rokah. Kaj jih je zmotilo tokrat? Kot običajno so se spotaknili ob stvari, ki jih ne razumejo najbolje. Vsaj obnašajo se tako. Hitri pregled dogodkov – stavka žerjavistov v Luki Koper. Povsem upravičene zahteve. O tem naj tisti, ki sedijo v pisarnah rajši molčijo, ker ni

majo pojma (oprostite moji direktnosti). In sedaj se naši večni »prijatelji« spotaknejo ob dejstvo, da smo v sindikalni centrali Alternativa napovedali splošno opozorilno stavko v podporo našim članom (žerjavisti so namreč člani Alternative). Kaj si pa spet domišljamo? Nekaj nezaslišanega v slovenski sindikalni praksi. Tokrat, cenjeni medijski kolegi, se vam pridružujem v mnenju. Verjetno so se vam zarosile oči. Resnično – nekaj nezaslišanega v Sloveniji. Prvič je neka sindikalna centrala pokazala, da ima »jajca« in stopila v bran svojim kolegom. Sem kar ponosen, da sem del te centrale. Tako da lahko obrišete solze. Še vedno smo na nasprotnih bregovih reke. Bi pa vas malo opomnil na pojem »solidarnost s stanovskimi kolegi«. V nekem članku ste nas napadli z izjavami, češ, poglejte, podporo so dali žerjavistom. Zakaj se niso potegnili za ostale v državi. Da ne bom predolg. Žerjavisti Luke Koper so naši »sindikalni bratje« in če napadeš člana družine, napadeš celo družino. In družina stopi skupaj. Vsa logika. Bi pa vprašal vas – v vaši stroki ste imeli primer hudih kršitev pravic vaših kolegov iz znanega slovenskega dnevnika. Pa ste se postavili njim v bran? Ste sprožili medijsko ofenzivo za zaščito vašega poklica, saj imate vsa sredstva za to dobesedno v rokah? Ste se uprli kapitalu in podprli svoje stanovske kolege? Ste? Še enkrat vas vprašam – ste storili to? Ne! Niste! Stali ste ob strani in se še naslajali ob njihovih težavah, saj to v vašem svetu »konkurence« pomeni en tekmeč manj. In sedaj si drznete kazati s prstom na nas samo zato, ker smo se potegnili za svoje kolege. Poglejte – če bo kdaj vojna, upam, da ne bomo v isti enoti, ker vam ne gre zaupati, saj ob takih soborcih ne bi potreboval sovražnika. Ne pravijo zastonj – nož v hrbet!

»**Debiliranje – slika tri**«. Vsi vemo, da se je na naših tirih žal zgodila huda železniška nesreča. Na vso srečo brez človeških žrtev. Zgodba je, kakršna je, tu se ne da kaj dosti storiti. Se pa na neki točki postavi vprašanje – zakaj? In to je mišljeno na splošno. Ker se to zgodi v večini primerov, ne glede na to, kje se zgodijo. Zakaj se vedno avtomatsko poskusi obtožiti strojno osebje in to kar vnaprej, brez postopka, brez dokazov. Preprosto zato, ker so naši kolegi pač bili tam? Samo zato? In zato, ker so strojevodje? Žal se ne

... 1, 2, 3, 4..., ...»šparamo, šparamo«...

morem znebiti tega občutka. Občutka, da nekateri preprosto pripišejo krivdo strojnemu osebju, samo da se postopek čim prej konča. Strojvodja je kriv, dokler je živ, tu dvomov ni! To je edino vodilo, ki jih vodi in žene. Da morda kakšna naprava na kakšni postaji ne deluje oz. ni delovala tako, kot bi morala in to že kar nekaj časa, to za njih v tistem trenutku ni pomembno. In tudi v nadaljevanju ne. Ko se izredni dogodek pripeti, se na prizorišču takoj pojavijo inkvizitorji. In postopek po pravilu svete trojice takoj steče. Sveta trojica – alkohol, prekoračena hitrost in prevoz signala – to je orodje, s katerim operirajo, medtem, ko njihovi podaniki nosijo skupaj drva za grmado, na kateri bo gorel strojevodja. Nerodno je samo, če bi se kasneje izkazalo, da pa morda le ni bilo tako, kot je v inkvizitorskih knjigah predvideno. Kaj bi bilo potem? Bi rekli – no, lepa reč, pa bomo spet morali delati! Bi se morda opravičili strojevodji, ker so ga zasliševali kot v Guantanamo? Pa če je kriv ali ne! V tej »zarukani« državi (ne glede na barvo oblasti, vsi so enaki – da ne bo kdo preveč pameten!) ima vsak kriminallec pravice, ki jih je treba spoštovati, samo tisti, ki pošteno služijo kruh ne! Ali pa bi morda pozornost poskušali obrniti drugam, ker je krivda pri nekom drugem – recimo upravljavcu? Bi inkvizitorji gledali v tla, pa nekam v nebo in se pretvarjali, da jih ni bilo tam..... Strojvodja, glej, to je naše delo, saj razumeš, a ne? Strojvodja pa bi gledal v grmado, ki mu je vnaprej, brez postopka, brez dokazov namenjena in si mislil svoje. Že Galileo je nekoč, ko se je nekako otrešel grmade, dejal – ... in vendar se vrti... Res je, vrti se kolo lokomotive. In vsi, ki jih upravljamo, bomo za inkvizicijo vedno samo kurivo

za grmade. Krivda gor ali dol. Za njih je to nepomembno. Hvala bogu pa vsaj nekateri, ki imajo pooblastila za preiskave, razumejo, da naše delo nikakor ni lahko in to v svojih postopkih tudi upoštevajo. Ravno tako v primeru izrednosti priskočijo na pomoč pri pridobivanju informacij, obveščanju potnikov.... Poznam jih osebno in lahko jamčim za to! Spet drugi pa žal (in to je tisto, kar strojevodje zelo moti) nikakor ne morejo razumeti, da si, ne glede na okoliščine, zaslužimo pošten postopek, brez pritiskov in brez arogantnega nastopanja nekaterih, ki mislijo da so reinkarnacija Chucka Norrisa iz televizijske serije Texas rangers. Tudi mi smo samo ljudje....

Za konec pa še ena cvetka, ki je nedavno krožila okrog po medijih. Menda strojevodje spet dobivamo neke dodatke za poznavanje tujih jezikov. Ja, to me je spodbudilo k študiju. Resnično, povem vam da sem začel študirati »klingsonščino«, veste, to je jezik, ki ga govorijo nezemljani Klingoni v filmski seriji Enterprise. Po zadnjih govoricah (jutri bodo zagotovo v medijih) bomo kmalu začeli voziti vlake v druge galaksije. Kot v seriji Enterprise – ... to boldly go, where no man else has gone before.... (neustrašno gredo tja, kamor človek še ni stopil). Si predstavljate, kakšen dodatek bom dobil za znanje klingsonščine? Že slišim žvenketanje evrov....

Z drugimi besedami, kot bi rekel Bosanec Bego, s katerim sva skupaj služila vojni rok neke na jugu – **Gluposti nikad dosta!.....**

Robert Zakrajšek
Glavni urednik

BESEDA PREDSEDNIKA

Čas volitev in brezvladja je za nami – problemi ostajajo!

Letošnjo jesen je zaznamovalo obdobje volitev in brezvladja. S tem se seveda ne omejujem zgolj na predvolilno mrzlico okrog državno zborskih volitev in delovanjem operativno invalidne vlade, ampak so volitve in brezvladje zaznamovali tudi sistem Slovenskih

železnic. Izrazito predolgo in za učinkovitost delovanja sistema škodljivo je trajalo imenovanje posloводства Slovenskih železnic. Agencija za upravljanje kapitalskih naložb (AUKN) je ravnala popolnoma neodgovorno, ko je postopek imenovanja uprave vlekla več mesecev in se pri tem ni ozirala na to, kaj pomeni brezvladje za sistem kot so Slovenske železnice. Nova uprava se bo tako morala zelo hitro soočiti s problematiko nezadostnega financiranja javnih gospodarskih služb (financiranje potniškega prometa, financiranje vzdrževanja infrastrukture), s servisiranjem finančnih obveznosti podjetja, s problematiko neustreznih pogodbenih odnosov v tovarnem prometu, ki nam pri prevozu nekaterih tovorov ne pokrivajo niti lastne cene prevoza in z vzpostavljanjem ustrezne notranje organiziranosti holdinga in odvisnih družb, da bodo te optimalno organizirane. K vsemu temu pa je potrebno dodati še slabe napovedi obsega prevozov v tovarnem prometu, ki so pogojeni z globalno krizo upada gospodarske rasti naših najpomembnejših izvoznih gospodarstev. Da ne bo premagovanje vseh teh problemov zaobšlo interesov zaposlenih, bomo sindikati od novega vodstva terjali stalen in enakopraven dialog, ker bo samo to garancija da skozi napeto obdobje, ki nas čaka, preidemo s čim manj pretrsov in zaostroitev.

Da bi kot odgovorni socialni partnerji v ta dialog z vodstvi družb sistema SŽ vstopali na vseh področjih socialnega partnerstva, smo sindikati v jesenskih mesecih organizirali zборе delavcev na katerih smo zaposlenih podprli idejo o ustanovitvi svetov delavcev v podjetju. V naše podjetju (SŽ-VIT) je volilni enoti vleke kandidiralo 17 kandidatov za nov svet delavcev in z zadovoljstvom lahko ugotovim, da ste zaposlenih v večini podprli kandidate, ki jih je predlagal Sindikat strojevodij Slovenije. Novoizvoljenim kandidatom čestitam in jim želim uspešnega dela v dobro vseh v podjetju.

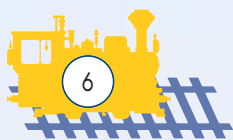
Čeprav je v takšnem uvodniku težko zaobjeti najpomembnejše segmente delovanja sindikata v tem obdobju (pogajanja za turnuse, članski sestanki na terenu, nagrajevanje strojevodij ...), bi posebej izpostavil uspeh na mednarodnem področju. Po zaslugi Draga Toreja, ki je idejo o boljšem pozicioniranju strojevodij v evropskem sindikalnem prostoru prvič podrobneje razčlenil, ko smo letos v Sloveniji gostili nemško govoreče strojevodske sindikate, je bila v okviru naše evropske federacije sindikatov ETF, na zadnjem sestanku železniške sekcije v Latviji, ustanovljena posebna stalna delovna skupina, ki bo združevala zgolj evropske strojevodske sindikate. Obravnava problematike strojevodskega dela bo tako na evropski sceni dobila nov zamah od česar si lahko obetamo le koristi.

Obdobje brezvladja in volitev (tako v državi kot na SŽ) je za nami. Pred ljudmi, ki so prejeli mandate za opravljanje najrazličnejših nalog bo težko obdobje soočanja s krizo, ki se napoveduje v letu 2012. Računam na zdrav razum, dialog in iskanje rešitev, ki ne bodo šle na škodo zaposlenih.

V upanju, da bo letu 2012 prinesel tudi veliko pozitivnega vam želim veselo praznovanje božičnih in novoletnih praznikov in vse dobro v letu, ki prihaja.

Zlatko Ratej

Budnik

Fotoreportaža - Kraški rob

Foto: Aleš Jordan in Robert Zakrajšek

Spremembe v Prometnem pravilniku

11. decembra se začne uporabljati nov Prometni pravilnik, kot tudi del sprememb Signalnega pravilnika. Spremembe so že bile obravnavane pri rednem strokovnem usposabljanju pa vendar je prav, da povzamemo bistvene.

- Označevanje prog (**25. člen**) pri obojestranskem prometu in večtirnih progah, in sicer se bo po novem namesto P1 in P2 označevalo s številko proge ter črkama L in D (npr. na progi Ljubljana – Sežana s 50 L in 50 D), večtirne proge se označujejo s številko, kateri se doda še stotica (npr. 110, 120, 130 itd.)
- Pomembna sprememba je pri lokomotivskih voznjih (**53. člen**), kajti s spremembo mora strojevodja o pripravljenosti za pričetek vožnje obvestiti prometnika ali progovnega prometnika. Do zdaj so to opravljali predvsem delavci na drugih delovnih mestih, tako da se je velikokrat dogajalo, da je premikalni signal ali mejni tirni signal dovoljeval vožnjo, čeprav strojevodja še ni bil pripravljen oz. ga lahko sploh še ni bilo na vlečnem vozilu.
- Strojvodjo mora prometnik ali progovni prometnik obvestiti o spremembi lokomotivske vožnje kot tudi o lokomotivski vožnji na zaseden tir.
- Pri označevanju vlakov (**78. člen**) so ostale le osnovne določbe, podrobnejše bo označevanje predpisano v operativnem predpisu upravljavca.
- Spremenilo se je tudi - prej tako imenovano - rangiranje vlakov (kjer je imel vlak z nižjo številko prednost pred vlakom z višjo številko) in sicer tako, da je sedaj to promet zamujenih vlakov (**110. člen**), kjer imajo prednost potniški vlaki pred tovornimi. Seveda so predpisane tudi prioritete uravnavanja voženj tovornih vlakov.
- Pomembno pa je to, da sedaj ni več edini kriterij številka vlaka, saj bi v tem primeru imeli vlaki naših konkurenčnih prevoznikov prednost pred praktično vsemi tovornimi vlaki, ki jih vozimo mi, s čimer se seveda absolutno ne moremo strinjati.
- Pri voznem redu posameznega vlaka (**87. člen**) bo potrebno dodati še podatke o opremljenosti proge s SV napravami (APB, MO, daljinsko vodenje) in redno progo pri obojestranskem prometu.
- V obvestilih v Nalogu za vožnjo (**94. člen**) vlaka pri prevozu nevarnih snovi ne bodo več vsi podatki, kateri so bili preneseni iz Poročila o sestavi in zaviranju vlaka, ampak samo številka nevarne snovi, strojevodja pa je dolžan preveriti, ali se podatki ujemajo.
- Predpisi sedaj dovoljujejo tudi vožnjo potniškega vlaka brez vlakospremnega osebja (**98. člen**), vendar morajo tirna vozila izpolnjevati stroge pogoje za zagotavljanje varnosti predvsem pri vstopu in izstopu potnikov, tako da voženj potniških vlakov samo s strojevodjem ne gre pričakovati tako kmalu.
- Črtana je omejitev hitrosti vlaka z doprego ali vmesno lokomotivo, če imajo s čelno lokomotivo delujočo radijsko zvezo (**100. člen**).

- Strojvodjo mora prometnik ali progovni prometnik v primeru vožnje mimo neuporabnega glavnega signala ali mimo glavnega signala, ki kaže signalni znak »Previdna vožnja« vedno obvestiti o ravnanju pri vožnji preko nivojskega prehoda (**116. in 140. člen**).
- **POZOR. Izjema je prostorni signal, kjer sme progovni prometnik vključiti signalni znak »Previdna vožnja«, vendar samo v primeru, ko ni mogoče dati dovoljenja za vožnjo mimo neuporabnega signala po sredstvih za sporazumevanje. Če je za takim signalom nivojski prehod z avtomatskimi napravami za zavarovanje mora strojevodja ravnati tako, kot da je nivojski prehod nezavarovan.** Do takega primera pa pravzaprav ne bi smelo priti, saj imamo na progah kjer je APB, za sporazumevanje tako RDZ kot progovne telefone.
- V ročno beležnico za strojevodjo ni več potrebno vpisovati fonogramov v primerih nameščanja ambulantnih ključavnic na daljinsko vodenih nezasedenih postajah (**102. člen**).
- Postavlja se vprašanje, ali je prav, da to delo opravlja strojevodja in ne delavec upravljavca. Vsekakor je res, da je to v domeni upravljavca, priznati pa si moramo, da si včasih zaradi namestitve ambulantne ključavnice tudi sami kot strojevodje in kot prevoznik prihranimo neprijetne trenutke nevšečnosti, ki bi nastali s popolno ustavitvijo prometa za čas, dokler ne prispe vzdrževalec SV naprav. Navsezadnje pa bi lahko prevoznik zahteval od upravljavca plačilo storitve.
- V primeru sprememb pri vožnji povratnega vlaka iz postaje ali odjavnice, kjer je prekinjena služba, fonogramov ni več potrebno vpisovati v ročno beležnico za strojevodjo (**121. člen**).
- Pomembna novost je tudi obveščanje z Nalogom za vožnjo vlaka, Splošnim nalogom ali fonogramom v primeru, ko je pri vlaku več strojevodij. V tem primeru progovni prometnik ali prometnik izroči nalog ali sporoči fonogram samo strojevodji čelne lokomotive, ta pa nato z vsebino obvesti strojevodje ostalih lokomotiv (**144. člen**).
- **POZOR! V primerih obvestil o ravnanju s tokovnimi odjemniki ali glavnimi signali, je potrebno ostale strojevodje pri vlaku obvestiti dokazno. Postopek predpiše prevoznik, pri nas je to predpisano v Priročniku za strojevodjo in sicer, da se navedena obvestila vpišejo v ročno beležnico za strojevodjo.**
- Nova definicija za vožnjo vlaka je:
- Dovoljenje za vožnjo je odobritev upravljavca za začetek ali nadaljevanje vožnje vlaka, velja pa tako dolgo, dokler ni preklicano s signalnim znakom, ko prepoveduje vožnjo (**146. člen**).
- Na postajah, kjer se spremeni uvrščenost vozil v vlaku, sme prometnik ali progovni prometnik dati dovoljenje za vožnjo šele po obvestilu izvršilnega delavca prevoznika, da je vlak pripravljen za odhod (**146. člen**).
- V primeru vožnje vlaka do določenega mesta na odprti progi in ko kilometrske lege ni mogoče točno ugotoviti, se strojevodja obvesti, da na tem odseku vozi po preglednosti proge (**177. člen**).

Volilna komisija za ustanovitev
Sveta delavcev SŽ CD (VIT), d.o.o.
Telefon: + 386 1 29 13 330
Telefax: + 386 1 23 13 424

OBVESTILO ZAPOSLENIM V DRUŽBI SŽ-Centralne delavnice, d. o. o.

V skladu s 45. členom Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju, volilna komisija za ustanovitev Sveta delavcev SŽ CD (VIT), d.o.o. objavlja volilne rezultate za volitve v Svet delavcev SŽ CD (VIT), d.o.o.

Na podlagi potrjenih volilnih rezultatov, so bili v svet delavcev izvoljeni:

Zap. št.	Kandidat	Organizacijska enota
1.	BERDAJS SILVO	Vleka
2.	DUGONIK IZTOK	Vleka
3.	IVANOVIČ DIKO	CD
4.	KAVKLER ALEŠ	CD
5.	KOVAČIČ IVAN	CD
6.	KRAJNIK JURE	Vleka
7.	KRŽIČ PAVLE	CD
8.	LORBER ZDENKO	Vleka
9.	MÜLLNER ROBERT	TVD
10.	PETROVIČ SLAVKO	CD
11.	PRHNE LJUBO	Vleka
12.	RATEJ ZLATKO	Vleka
13.	STOPAR VALTER	CD
14.	SUBIČ DOBRIVOJ	Vleka
15.	VIDONJA KRISTJAN	TVD

V Ljubljani, 02.12.2011

Predsednik volilne komisije
SŽ CD (VIT), d.o.o.
Leon DIDIČ

»Generalštab«

Novi prostori »ulekarjev« iz Ljubljane

Nadzorniki lokomotiv

... dela, ne dela, dela ...

»Most vzdihljajev« (ko dvigalo ne dela)

Naša čakalnica

»Hram učenosti«

Garderoba

Jabolko spora – status strojevodje specialista

V zadnjem času smo bili soočeni s situacijo, ki je med našimi vrstami dvignila nemalo vroče krvi. Nesrečni status strojevodje specialista. Dvig količnika, posledično dvig plače za toliko in toliko.... Poglejte, verjetno ni smiselno, da se v tem prispevku spuščamo v detajle, ker tako ali tako ne bomo prišli nikamor, kaj šele do rešitve tukaj in zdaj. Tudi jaz osebno se z marsikatero rešitvijo v tem problemu ne strinjam in ne skačem ravno pod strop od sreče, ker sem pri 30 letih službe še svetlobna leta od statusa specialista. Ampak, pogoji se stalno dopolnjujejo, rešitve se iščejo, kriteriji prilagajajo, tako da se bo našla rešitev, ki ne bo diskriminatorna tako do kolegov, ki že 30 (z beneficirano dobo oz. dodano delovno dobo, da se razumemo) in več let »gulimo« lokomotivske stole, kot do naših mladih kolegov, ki vozijo morda leto, dve ali tri, pa njihova odgovornost ni niti odstotek manjša od moje. Še huje, jaz s svojo rutino in izkušnjami določen vlak v določenih vremenskih pogojih pripeljem z »levo roko«, medtem, ko zna mlajši kolega glede na krajšo kilometrino imeti pri tem kar poštene probleme. Zato danes pogledimo pravni vidik statusa specialista. Ostalo se bo rešilo v pozitivnem duhu...

V Sindikatu strojevodij Slovenije name ravamo v dialogu z novim delodajalcem uveljaviti nov sistem stimulativen plačila strojevodij, ki bi ukinil delovno mesto strojevodja specialist. Predlog oz. cilj je, da se strojevodje rangira v tri range z različnim plačnim razredom.

Rang strojevodje	Plačni razred
1	3,39
2	3,07
3	2,79

Kriteriji za pridobitev posameznega ranga v tem trenutku niso tako pomembni, saj se, kot je bilo že rečeno, iščejo rešitve

za pošteno delitev in razvrstitev, saj vsi opravljamo enako delo na istih relacijah ob enaki odgovornosti, razlika je samo delovna doba. Zato sem jih namerno izpustil. Ravno tako sem izpustil famozne nesrečne kvote strojevodij, ki so bile povod za vročo kri v naših vrstah, saj so še predmet usklajevanj in kot take niso oz. morda ne bodo fiksno določene.

So se pa pojavila vprašanja v zvezi s tremi kategorijami razvrstitve:

- Ali je mogoče ob prenosu dejavnosti na drugo podjetje poseči v pravice strojevodij (tudi specialistom, ki so to postali v »starem« podjetju)
- Ali je mogoče skozi aneks k novi pogodbi uveljaviti kriterij veljavnosti statusa specialista samo do izpolnitve pogojev za upokožitev
- Ali so lahko disciplinski ukrepi eden od kriterijev za pridobitev statusa

Zato smo zaprosili za pravno mnenje, ki vam ga podajam v nadaljevanju. Naj povzamem pomembnejše točke pravnega mnenja, **ki pa so povsem v skladu s celotnim tekstom pravnega mnenja, ki je na voljo na sedežu Sindikata strojevodij Slovenije.** (opomba – avtor prispevka)

V naši zadevi gre za prevzem delavcev, ki ga ureja 73. člen Zakona o delovnih razmerjih pod naslovom »sprememba delodajalca«. V tem primeru ne gre za odpoved pogodbe o zaposlitvi pri delodajalcu prenosniku in sklenitve nove pogodbe pri delodajalcu prevzemniku. Prehod pogodbenih in drugih pravic in obveznosti iz delovnega razmerja na delodajalca prevzemnika nastane po samem zakonu, ne glede na to, ali obstaja med delodajalcem prenosnikom in prevzemnikom sporazum o tem. To pomeni, da se pri novem delodajalcu ohranijo vse pravice, ki jih je imel delavec pri delodajalcu prenosniku. Glede na zaključke, ki jih lahko potegnemo

iz odločbe vrhovnega sodišča RS (sodba in sklep VIII Ips 559/2007, v povezavi z direktivo sveta 2001/23/ES, z dne 12.03.2001), delavec pri novem delodajalcu ni dolžan skleniti nove pogodbe. V kolikor bi se sklenila nova pogodba, ki bi delavca postavila v manj ugoden položaj, bi bila takšna pogodba celo nična. Nasprotno pa sklenitev pogodbe, ki bi bila za delavca ugodnejša od stare pogodbe, po mnenju sodišča ne bi bila sporna, saj ne posega v pravice in status, ki jih oz. ga delavec že ima. Neveljavne in nične so le pogodbe, ki bi bile za delavca manj ugodne.

Glede uveljavitve statusa »strojevodje specialista« oz. novega stimulativen plačila strojevodij je bilo podano mnenje, da za uveljavitev ni ovir, vendar pa uporabljeni kriteriji nikakor ne bi smeli biti diskriminatorni. Tako iz tega izhaja, da izpolnitev pogoja za upokožitev ne more biti razlog za izgubo statusa specialista (v tem kontekstu pa se lahko tudi vnaprejšnje določanje kvot strojevodij tolmači kot diskriminatorno dejanje, saj po obstoječem stanju kljub izpolnjenim pogojem onemogoča dosego statusa, dokler je kvota popolnena, kar vse skupaj postavlja v zelo zanimiv okvir – komentar avtorja prispevka). Je pa lahko nekaznovanost eden od pogojev za pridobitev statusa (kljub 2. odstavku 175. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki pravi, »da disciplinski ukrepi ne smejo trajno spremeniti delovno pravnega položaja delavca«), saj je po sedaj veljavnem **predlogu** (ne obstoječem stanju!) status specialista stvar aneksa k pogodbi, torej ni stalne narave in položaja delavca na dolgi rok ne spreminja.

Lahko pa bi trčili ob težave zaradi sklenitve novih pogodb o zaposlitvi, ki bi jih moral nov delodajalec podpisati z nami, saj kot zaposleni teh pogodb ne bi bili dolžni skleniti, če pa bi bile manj ugodne od starih, bi bile celo nične. O tem sicer odloča sodišče na zahtevo delavca, ki sklene novo pogodbo.

Same sestavine pogodbe o zaposlitvi določa 29. člen Zakona o delovnih razmerjih. V 47. členu pa je določeno, v katerih primerih je mogoče sklepati anekse k pogodbi o zaposlitvi in kdaj je potrebno skleniti novo pogodbo. V kolikor bi se v našem primeru spremenil naziv delovnega mesta, bi bila potrebna nova pogod-

ba. Če pa gre zgolj za spremembo višine plače, pa se to lahko uredi z aneksom k pogodbi.

Takšen je pravni pogled na stanje. Na nas pa je, da se poenotimo glede kriterijev, da najdemo pot, ki bi bila poštena za vse, da ne diskriminiramo znotraj lastnih vrst in da postavimo jasen sistem, ki bo stimulati-

ven tako za nas kot za mlajše kolege. Saj le zavedanje, da bomo dejansko z delom dosegli določen status, vodi k resnično kvalitetnemu opravljanju dela. Vse ostalo bo samo slepo spoštovanje osnovnih pravil, kar pa z napredkom podjetja žal nima veliko skupnega....

Robert Zakrajšek

Poklicne pokojnine – napovedi sindikatov se uresničujejo

Izkazalo se je, da smo spet imeli prav. Napovedi in izračuni ter opozorila sindikatov, da denarja za izplačevanje poklicnih pokojnin ne bo dovolj, se uresničujejo. Prišel je čas, ko bodo prvi upravičenci začeli koristiti pravico do poklicne pokojnine. In sedaj so se »nenadoma« pojavili problemi, ker sredstev ni dovolj. Koliko sredstev primanjkuje in za koliko zavarovancev, pravzaprav ne ve nihče. Na KAD – u se izgovarjajo, da od ZPIZ – a ne dobivajo vseh podatkov o pokojninski dobi zavarovancev in ne morejo izračunati višine izplačila, na ZPIZ – u spet nekaj mencajo, da ne vedo natančno, kdo je vključen v shemo in kdo ne. Oboji prelagajo odgovornost na Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ti spet vračajo žogico, da so z obema dosegli načelen dogovor o ureditvi problematike, glede izmenjave podatkov pa naj bi KAD in ZPIZ rešila med sabo.... Spet v lepi slovenski maniri. Vedno je kriv nekdo drug, samo mi ne.

Drugače pa vsi po vrsti pojasnjujejo, da gre tu za osebne račune zavarovancev, na katere sredstva sicer vplačujejo delodajalci, naložbeno tveganje pa je nad zakonsko določeno minimalno zajamčeno donosnostjo v celoti na strani zavarovanca. Za slednjo sicer jamči upravljavec sklada

(KAD), ki je dolžan razliko vplačati iz svojega kapitala, če te minimalne donosnosti ne dosega – ta je 60 % obrestnega donosa. Se pa lahko vprašamo – če denarja ni, od kje bodo vzeli za poplačilo razlike? In imamo spet problem.

Sicer so se nekatere stvari res spremenile, npr. nižja prispevna stopnja za obvezno dodatno zavarovanje se je povišala s 4, 25 oz. 6, 2 odstotka na enotnih 10 odstotkov, Kapitalska družba si je za 20% znižala provizijo za upravljanje.... Vse lepo in prav. Vendar pa lahko spet postavimo vprašanje. Kaj pa vsa leta do sedaj? Kdo bo pokrila razliko dolgoletnega »mastenja« na naših sredstvih? Na to so seveda ob »obilici« dela gladko pozabili.

Se pa kot običajno spet pojavljajo debate o tem, katera delovna mesta so upravičena do delovnih pokojnin in katera ne. Člani sveta ZPIZ – a so »strokovno in presenečeno« ugotovili, da je teh delovnih mest vedno več, kljub razvoju tehnologije in delovnih pogojev. Razvoj morda poteka v njihovih pisarnah, v realnosti pa (vsaj pri nas) nekaj novih stolov na lokomotivah, ki so resnično več kot dobrodošli, ne more popraviti dvajset in več letnega sedenja na starih, neudobnih stolih, ko si večkrat imel občutek, da sodeluješ na rodeu. In

hrbtenica je imela isti občutek. Do tega revolucionarnega zaključka so prišli, ko so primerjali število zavarovancev leta 2001, ko je sklad začel delovati in danes, leta 2011. S 23.300 leta 2001 smo do leta 2011 prišli na cca. 43.400 zavarovancev. Je pa to spet igra seznamov, statistike, spiskov..... Kot običajno, nič novega. Tako da bo verjetno dejansko prišlo do ponovnega preverjanja delovnih mest glede izpolnjevanja pogojev za vključitev v sistem. Predvsem to »forsirajo« na KAD – u, saj naj bi se tako zagotovila finančna vzdržnost sklada. Po domače, imeli bi sredstva za izplačevanje poklicnih pokojnin. Pa smo spet pri desetih letih obstoja sklada, ko je KAD živel kot »buba v loju« na naš račun. Sedaj bi pa brisali spiske, odločali o upravičenosti delovnih mest do poklicnih pokojnin..... In to bi delali brez sindikatov, da se razumemo. Ker sindikati tako ali tako ne razumemo ničesar. Zato hočejo to narediti »strokovno«, predvsem pa sami. Skratka, mešali bi meglo, da se zakrije krivec....

Pa naj kdo reče, da sindikati nismo opozarjali na to. **In to PRAVOČASNO!!!** Pa nas je kdo poslušal?

Robert Zakrajšek

Razglednica iz Česke

*Velmi pěkný pozdrav z
Česká Republika*

Foto: Daniel Majd

OB BOK SVETOVNEM GIBANJU PROTI NADVLADI KAPITALA

Somrak demo – kapital – kracije

Naslov bi lahko bil tudi drugačen. V tujem jeziku, ker tudi problem, o katerem bo govora, ni samo slovenski. Je vsesvetovni oz. globalni, kot se v modernem jeziku izražajo svetovni predstavniki svetovnih inštitucij, ki so prav nič svetovljansko zaj.... li cel svet in svetovno prebivalstvo. In to na celi črti. Kriza, ki naj bi bila gospodarska, se je razširila na več plasti in se zajedla v vse pore življenja. Postaja kriza eksistence prebivalstva, še posebno sloja, ki mu pripadamo tudi mi. Srednji sloj. Ta nesrečna beseda, ki označuje čredo, ki jo predstavniki kapitala veselo molzejo in dobičke tlačijo v svoje žepe. Srednji sloj, ki ustvarja in doprinese levji delež k razvoju in plemenitenju družbe. Pa od tega nima popolnoma nič, razen občutka, da dela za nekoga drugega, da karkoli naredi, ni nikoli zadosti in dovolj dobro. Srednji sloj, ki počasi izginja in se spreminja v brezpravno rajo. Ker smo tudi mi (zaenkrat še!) pripadniki srednjega sloja, se mi zdi, da je prav, da rečemo kakšno na to temo. Verjetno bo kdo vprašal – si bil na protestnih shodih? Pošteno bom odgovoril. Nel! Zakaj ne? Preprosto. Ker ne verjamem, da lahko taki shodi karkoli spremenijo. Ker protestnikov nihče ne posluša. To je razlika med sistemom, v katerem smo živeli pred dvajsetimi leti in sistemom, v katerem živimo zdaj. Namerno se ogibam besedi družbena ureditev, saj je demokracija ravno tako sistem, kot je bil socializem in nič več od tega. V socializmu, oz. «komunizmu», ki ga pri nas v njegovi pravi obliki nikoli ni bilo, čeprav seveda danes nekateri, v glavnem taki, ki so takrat zelo udobno in lagodno živeli, neumorno »gonijo« nasprotno »zgodbo« (drugi časi, druge navade, drug veter, drug »prerok...«), si moral biti kar pogumen, da si kaj rekel, saj ti je grozil zapor ali druge sankcije (kasneje, med leti 1980 – 90 so se stvari glede svobode govora bistveno spremenile, saj se je začelo slovensko prebujanje). V demokraciji pa lahko »lajaš« kolikor te je volja, samo težava je v tem, da te nihče ne posluša. In ti govori, kar hočeš..... Socializem kot sistem ljudi morda res ni spoštoval,

se je pa ljudi strašno bal. Demokracija kot sistem pa ne le, da ljudi ne spoštuje, se jih tudi popolnoma nič ne boji, ker za sistem ljudje ne obstajajo. So samo številke in statistike. Ostalo rešijo varuhi sistema. Zato shodi ne rešijo ničesar. Metode, ki bi bile potrebne, so preveč radikalne, da bi sodile na strani te revije.

Poglejmo, kdo je posredno ali pa neposredno (bistvene razlike ni) zakuhal to krizo. Čeprav se branijo z vsemi štirimi so to banke, borze in ostale finančne inštitucije, ter pri nas v Evropi vsemogočna evropska birokracija z velikim blagoslovom državnih in lokalnih politikov širom Evrope, vsi skupaj pa tvorijo trenutni svetovni red. Oni so krivi, nekateri neposredno, drugi pa posredno, ker niso storili nič proti takemu stanju, čeprav so imeli vzvode oblasti v svojih rokah (levi, desni, sredinski, bla, bla, bla reformisti – svi isti!). Oni in nihče drug. Oni operirajo s svetovnim denarjem. Paradoks je, da sedaj, ko so zavozili, zahtevajo, da jih rešuje država. Se pravi mi. Državljeni s svojim denarjem, saj v proračun plačujemo mi. In politiki to z veseljem »požegnajo«, češ da gre za reševanje skupne valute, reševanje skupnega gospodarstva, reševanje meggle na kupu dreka..... Največji absurd vsega pa je, da ko ljudje želijo povedati svoje mnenje pred temi inštitucijami, pred njih v obliki štita stopi sistem. Sistem v obliki policije, ki varuje finančno inštitucijo pred ljudmi. Kot da so državljani teroristi. Vendar pa ta isti sistem mirno gleda, kako te iste inštitucije uničujejo življenja ljudi in ne ukrepa, če pa že, je v postopkih toliko proceduralnih napak, kot da bi jih vodili popolni začetniki. Zaščiteni kot »kočevski medvedje«?

Kar pogledajte dogajanje po svetu (**no, da malo umirim žogico, pri nas vseeno še ni tako kritično**). Velike svetovne banke so, milo rečeno, zaj.....le na celi črti. Nato so začeli kričati, da se bo svetovni red sesul sam vase (ja, prava reč, vendarle!), če jim države ne pomagajo. In so pomagale. Z denarjem ljudi. Konec leta pa – pogledj zlomka – si šefi teh istih bank blagohotno dovolijo izplačati nagrade za

uspešno (!) poslovanje. In dobijo izplačane! Brez težav. Ob nasmeških politikov in odobravanju svetovnega reda. Kdo je sedaj tu nor?!

Banke so na splošno zelo zanimive zadeve. Pridemo k njim, z nasmeškom nam odobrijo kredit (seveda zelooooo... ugodno, da se razumemo) in mi ga odplačujemo. Če nam, bog ne daj, vmes kaj »zagusti«, banke to ne zanima. Oni hočejo svoj denar in obresti, pa tudi če greš živeti na cesti ali pod drevo. Njim ni mar. To je tvoje poslovno tveganje. Ko pa mi nesemo naš denar v banko, da ga potem ta »plemeniti« (predvsem v svojo korist in korist sistema) in je nato ta banka iz ne vem kakšnega razloga pred propadom, dobimo izplačano samo zajamčeno vsoto. Samo to in nič več, ne glede na to, koliko sredstev smo imeli pri njih. Pa lahko še tako vpijemo, da nas njihove težave ne zanimajo in da zahtevamo svoj denar. No, pa je vse skupaj spet naše poslovno tveganje. Postavi se v vrsto in upaj, da se prej ne srečaš z »matildo«, ker vse skupaj traja, traja, traja....., ker ste pač iz vrst »črede«. Za poplačilo je najprej (pa ne, da kdo dvomi v to?) na vrsti – **sistem!** Se počutite »nategnjeni«? Upravičeno! Sicer lahko kdo reče – pa ne nosit denarja v banko. Ko bi le bilo tako preprosto. Tako razmišljanje je namreč zelo naivno. Celoten sistem deluje skozi banke, vsa nakazila, ves denarni tok, naše plače konec koncev, vse gre preko bank. Pa še davčna uprava te zna »pozdraviti«, kako kaj tvoji prihodki, kako živiš, če pa ni **bančnih prilivov**. Če ne posluješ preko banke, potem zagotovo utajuješ davke. Prebrisano, kaj?

Poglejmo samo primer iz vsakdanjega življenja, ki je, vsaj zame, totalno mimo in ga nikoli ne bom razumel, pokaže pa, kako deluje naš sistem. Je popolnoma resničen in se je zgodil kakšno leto nazaj. Nakup novega avtomobila. Če ga hočete kupiti z gotovino, ne morete izkoristiti akcijske cene, ker je le – ta namenjena samo za, pazi to, **ugodno financiranje**. Torej si prisiljen vzeti kredit ali pa dražje plačati isto »škaflo«. Neverjetno! Sistem te hoče

na vsak način ujeti v svoje kolesje. In na koncu avtomobil ne stane 100 enot, kot bi ob plačilu z gotovino, ampak npr. 110 enot, saj ob vsemu skupaj financiraš še – **banke!** No, če nasedeš njihovi igri. Takih primerov je še zelo veliko in vsi zelo lepo kažejo na to, kako in pod čigavo kontrolo deluje svetovni red.

Ja, biti pripadnik izginjajočega srednjega sloja (ali delavskega sloja, če hočete) je resnično težko. Če pravijo, da žena doma podpira tri vogale, lahko to isto rečemo za nas. Dejansko podpiramo tri vogale našega sistema, kapital pa je zbran pri četrtem vogalu. Koliko časa še?

Pričujoči zapis je morda »zamorjeno« črnogled. Je pa žal prekleto resničen. Ob vsem svetovnem dogajanju upam, da se bodo v akcije vključili tudi sindikati. Če ne drugače, vsaj z besedami podpore. In to resne podpore, ne pa tiste v stilu – slišijo nas do Bruslja!!!!. Hej, kolegi sindikalisti iz nekaterih slovenskih sindikatov - če to resnično verjamete ste, ali nori, ali se pa delate norca iz svojih članov. Stvari so vse preveč resne za instant besedno demagogijo. Ker stvari dejansko potekajo v smeri jemanja revnim in dajanja bogatim, da jih **rešimo**. Kaj bo z revnimi ne zani- ma nikogar. Njihov glas ne seže do obloženih miz **rešenih** bogatašev. Obenem gre za test, kako daleč lahko pripeljejo prebivalce Evrope, ne da bi se ti začeli pritoževati nad stanjem. In koliko jim lahko še vzamejo potem, ko bodo že skoraj pri dnu, pa bodo še vedno tiho. In tu se dogaja bojno polje Grčije. Mediteranski temperament je bolj »ognjen« od našega »severnjaškega«. Grki se ne pustijo kar tako, zato jih evrobirokratska falanga prikazuje kot največje »evrolenuhe«. Samo zato, ker ne dovolijo, da bi kdo hodil po njih. Pri nas (osrednja in severna Evropa) se isti procesi dogajajo bolj potihoma, zato jih zaenkrat še mirno sprejemamo. V Grčiji so na primer predlagali ukinitve kolektivnih pogajanj in kolektivnih pogodb. In če uspejo pokoriti borbene Grke, potem cenjeni kolegi, bomo mi samo še zareza na pasu »evrobirokratskih« revolverašev. To ne bi pomenilo samo konca sindikatov, ampak konec vseh pravic, ki so si jih delavci skozi zgodovino priborili. Kapital bi dokončno pokoril svet. Tu pa ne moremo in ne smemo stati ob strani, kot da se nas to ne tiče. Kot, da imamo svoj boj, ki s tem

nima nič skupnega. Saj pri tem procesu ne gre samo za mlade brez služb, mlade brez prihodnosti. Gre tudi za nas. Nas z negotovo prihodnostjo. Ki smo prispevali, danes prispevamo in bomo (upam!) tudi jutri prispevali k dobrobiti družbe. **Družbe (!)** in ne majhnega odstotka »vampirjev«, ki vse »nepovampirjene« odrivajo od prej omenjenega četrtega vogala!

Resnično! Tega tudi bog ne razume več. Kaj šele mi. Ko ti nekdo povsem resno v obraz razlaga, kako je pri nas delovna sila predraga in zato tuji investitorji odhajajo drugam. In potem se vprašaš – o čem za vraga pa tale govori? Kajti – če je delovna sila pri nas predraga, potem v Nemčiji, Franciji, Avstriji in ostalih deželah že davno nihče ne bi smel biti zaposlen, ker so še veliko dražji od nas. Pa ni slišati, da bi se podjetja na veliko zapirala. Nekdo pač misli, da smo delavci v Sloveniji »zabiti kot štirne« in nas lahko pelje žejne preko vode. In tako informacijo je dobil od slovenskega »managementa«, ki je za drobtinice prodal svoj narod. Čudna so pota Gospodova!

Da, res so čudna. Samo poglejte na kakšen test so nas postavili. Izplačila božičnic in trinajstih plač letos v večini podjetij ne bo. Ker je kriza in to menda moramo razumeti. To je že bilo javno izrečeno. Nič pa ni bilo govora o omejitvi izplačil nagrad menedžerjem za, kot vedno, **ODLIČNO!** opravljeno delo v minulem letu. Izplačilo za njih je vendar logično

(beri individualne pogodbe). Za njih je vedno dovolj sredstev. Delo je bilo opravljeno »odlično«, nagrada sama po sebi sledi, ampak poglej čudo – trdijo, da denarja pa ni?! Ja, za zaposlene . . . Kaj so torej managerji opravili »odlično«? Če mene vprašate, so ljudi uspešno degradirali v navadno »rajo« brez kakršnekoli vrednosti in pravic. In to je vse, kar je bila njihova naloga! In to so opravili z odliko. In zato logično sledi nagrada iz kapitalskih vrhov . . . In ker je to seveda naša realnost, ne bom vpil o krivicah, ne bom kričal o pravicah.... Samo mirno bom vprašal – do kdaj še? Skozi zgodovino se je namreč pokazalo, da je oblastnike začelo skrbeti takrat, ko so ljudje nehali kričati in začeli razmišljati. In zgodovina se, kot vemo, vedno ponavlja . . .

Resnično, današnji čas zgleda kot neki čudni »vampirski« ples kapitala. Vendar pa se zavest ljudi dviguje in ta ples bo za nekatere počasi postal **mrtvaški ples** (metaforično gledano!), kjer so na koncu vsi enaki, ne glede na to, kaj je kdo »nagrebel« skozi življenje. Ja, vso resnico in skrivnost življenja je odkril slikar Janez iz Kastava, ju skril na freski ki jo je ustvaril leta 1490 in jo danes najdete na zidu cerkve Svete trojice v Hrastovljah. In finančne inštitucije ter z njimi evro – kapitalsko - birokratski red kot ga poznamo, počasi a nezadržno korakajo proti koncu freske . . .

Robert Zakrajšek

Novi pravilniki – še skozi oči strojevodje

Dobili smo jih. Nove pravilnike. Po približno sto letih »pacanja«, usklajevanja, urejanja, preurejanja, pod urejanja, itd., so jih dotični, zadolženi za to plat železniškega življenja, vendarle pokazali delovnemu ljudstvu. Kdo točno dotični so, žal ne vem, ker so se v letih nastajanja teh strašnih knjig v svetišču pravil zamenjale generacije in generacije. No, pa to še ni največji problem. Problem je, da so pravilniki takšni, kakršni pač so. Morda res ni moje mesto da kritiziram, konec koncev so jih delali strokovnjaki, ampak kot izvajalec te »biblije« pa lahko rečem kakšno pikro, a ne?

Kot je bilo pričakovati, so v novih pravilnikih člani, ki so nam po godu in pa seveda člani, ki jih kot strojevodje težko prebavimo. Jasno je in tega se moramo popolnoma zavedati, da za take člene niso krivi naši kolegi, ki urejajo promet na postajah in v dispečerskih centrih, čeprav iz naših vrst pogosto priletijo takšne puščice. Osebnostno menim, da niso korektni. Tu ne gre za odnos strojevodja – prometnik, eni in drugi smo samo izvajalci umotvorov, ki so si jih zamislili tisti, ki jim gladko »dol visi«, tako za strojevodje kot za prometnike. Glavni problem je v relaciji upravljavec – prevoznik, mi smo samo prva bojna črta in to je vse. Nam marsikaj ni všeč, pa tudi prometnikom se je marsikaj zataknilo v grlu. Ker v njihovem imenu ne morem govoriti, lahko kot strojevodja povem nekaj reči, ki so zmotile mene osebno (za vas ne vem).

Naprej – ena beseda, ki se v pravilnikih pogosto pojavlja – **»NA UKAZ«** – . . . strojevodja mora po ukazu tega in tega storiti to in to . . . Madona, naj napišejo še, da me čaka hitro vojaško sodišče, če bom ukaz zavrnil. Zavedam se, da gre samo za besedo, ki je bila izbrana za določene postopke, ampak.... Za vraga, je res potrebno dajati vtis, kot da navodila prihajajo iz nekega strašnega štaba, kjer »alfa in omega« igra svojo vojno igro ter vodi svoje podanike na terenu. Lahko bi pisalo - »Po navodilu tega in tega, strojevodja ukrepa tako in tako . . .« - lepo slovensko, pomen je jasen, vsi naredijo svoje v zadovoljstvo vseh in promet teče.

Ravno tole zadnje zadovoljstvo pa zna biti za nas zelo moteče v naslednjem primeru – **»ROČNA PRESTAVITEV KRETNIC«**. Veste kaj? Vas kar lepo tisto gleda! Da mora strojevodja sam obračati kretnice v primeru okvar?! Ja, in zakaj? Vem, da mora promet teči, ampak, naj mi nekdo razloži, zakaj mora kretnice obračati strojevodja? Zunaj je nevihta, veter, močan dež, strele »harajo« levo desno, jaz pa moram (spet po ukazu, pa pustimo sedaj to, kot rečeno, niso krivi naši kolegi) iti v to »sranje« obračati kretnice. Sem morda manj vreden, pa če me podre strela – »ko ga jebe!« – a ne? In potem si podjetja to obračunajo med sabo. Od tega obračuna nimam jaz, razen tega, da sem do »gat«

. . . na ukaz mora strojevodja opleti kretnico . . .

premočen, popolnoma nič! Po najnovejši delitvi podjetja se med drugim delimo tudi na upravljavca in prevoznika. Moje (kot prevoznik) je lokomotiva in vlak, za prevoz tovora do naročnika imamo plačano traso in pričakujemo, da bo upravljavec poskrbel, da bo vožnja normalna. Upravljavec pa ima v lasti, oz. upravljanju vse, kar je nad mano, levo od mene, desno od mene in **pod mano** – torej tudi **KRETNICE!** Pa naj najdejo človeka, ki jih bo obračal. Zakaj bi jim moral jaz »pizdo odnašat«? Če smo čisto pošteni, bi moje delo v tem primeru moralo biti – da me obvestijo o napaki na kretnici, jaz pa vzamem v roke knjigo, noge na pulit in čakam, da bodo uredili zadevo. In računam upravljavcu zamudo mojega vlaka, glede na to, da zamuda pri dostavi blaga stranki ni moja krivda, višja sila pa je že davno dvignila roke od naše infrastrukture. In potem bodo hitro našli koga. Samo, pravilnik, ki je v veljavi, žal govori, da je tisti nekdo – **JAZ!** Upajmo, da se bo to spremenilo.

Sledi člen, ki mi je bolj všeč. **Nov način delitve tovornih vlakov.** Ne več po rangi, ampak po prioritetah. He, he, fenomenalno! Sedaj nekateri, katerih vlaki so imeli po rangi nižje številke od naših, ne bodo več avtomatsko privilegirani po principu - . . . sori, višji rang od tebe ima . . . Prioritete dajejo povsem druge kriterije. Pri uveljavljanju tega sistema so določene službe pokazale velik odpor. Zanimivo. Le zakaj? Naj povem, da vsi vozimo po trasah, ki so plačane. Nič nismo dobili zastoj. Če pa nekdo namerno »štopa« naše vlake, da potem zgleda, kot da smo na progi samo v napoto.... Na to pa naj si odgovorijo sami. Sedaj temu ne bo več tako. Upajmo! Kajti, žal se vedno najde razlog in izgovor . . .

Pa še tale zadeva. **Dolžnost strojevodje je, da opazuje progo in naprave, bla, bla, bla....**, in vsako odstopanje takoj sporoči upravljavcu. Predlagam, da ukinemo pravilnik o nagrajevanju, saj ga ne potrebujemo več. Vse je naša dolžnost! Tako da se ne čudite, če nagrad za »vešalke« ne bo več. To je vaša dolžnost in pika! Raje razširimo pravilnik (ali navodilo – mi je popolnoma vseeno, kako se imenuje) o disciplinskih postopkih, da ne bo šel papir v nič, pa samo »udri« po siromakih, da jih discipliniramo. Samo, še vedno pa, pravilnik gor ali dol, ne vem, kako naj istočasno opazujem progo, pa vozno žico, pa okolico, pa delovanje lokomotive, pa vozni red, pa Nalog za vožnjo vlaka, pa vlak za mano, pa situacijo pred mano, pa avtomobile, ki nimajo namena ustaviti pred prehodom, pa potnike, ki kot kure letajo po peronu . . . Bog mi je dal samo dvoje oči. Naj mi torej nekdo razloži, kako gre vse to skupaj. Samo pozor – moja filozofija je, da predpostavljeni nikoli ne sme in nima pravice od podrejenega zahtevati tistega, kar sam ne zna, ni sposoben izvesti ali pa ni nikoli poizkusil. To filozofijo mi je inštruktor z bogatimi izkušnjami iz svetovnih kriznih območij vbil v glavo na usposabljanjih iz preživetja v naravi in če to velja v krizni situaciji, velja tudi v naši operativi, kjer smo vsakodnevno soočeni z neko vrsto krizne situacije. Zato je predpogoj za tistega, ki me bo strokovno podučil ta, da je vsaj enkrat v življenju upravljal lokomotivo po odprti progi. Drugače naj raje molči. Torej, z razlago na dan. Sama ušesa so me . . .

Tako, naj živijo predpisi! Bomo že. Še vedno smo. Tako eni kot drugi. Saj delamo skupaj. Strojvodje, prometniki, vodje vlaka, sprevodniki, pregledniki, premikači . . . Ena vesela »familija«. Drug brez drugega ne moremo, pa če je to komu všeč ali pa ne!

Robert Zakrajšek

Intervju: Serge Goffinet

Na neformalnem srečanju sindikatov srednje Evrope, ki je potekalo letos na Bledu in o čemer smo v reviji Budnik tudi poročali, sem imel v prostem terminu z udeleženci priložnost poklepetati tako, bolj po »domače«. Beseda je dala besedo in ideja o intervjuju je kmalu zaživela. Kako delajo, je pri njih res vse tako »evropsko na nivoju«, kot si velikokrat zamišljamo pri nas. No, oči nam bo odprl g. Serge Goffinet iz Luksemburga, predstavnik sindikata iz te dežele, članice Beneluxa. Kako delajo, s kakšnimi težavami se soočajo, si preberite v nadaljevanju.

Za začetek. Gospod Serge, koga predstavljate?

Sem predstavnik sindikata FNCTFEL Landes Verband, sindikata transportnih delavcev, ki je zlasti dejaven na področju železnic (javni promet), zasebnega prometa in javne službe.

Od kod prihaja vaš sindikat?

Smo iz velikega vojvodstva Luksemburg, članice zveze, ki je pri vas morda bolj poznana kot Benelux.

Kakšna je vloga vašega sindikata v podjetju?

Pristojni smo za vse, kar je povezano z delovnim pravom. Na tem področju delujemo od leta 1921, vse od velike delavske stavke v Luksemburgu.

Kako je organizirano vaše podjetje - struktura, kam sodi področje za vleko vlakov?

Naše podjetje ima upravni svet, v katerem so zastopani tudi sindikati. Dnevne posle vodi generalni direktor. Njemu pomaga 6 direktorjev, ki so odgovorni za svoja konkretna področja. Vleka vlakov je z delavnicami skupaj v servisni službi (področju).

Kdaj je bil ustanovljen vaš sindikat in kaj je bil povod za to?

Vsaj toliko stare kot je naš sindikat, so tudi naše sindikalne aktivnosti. Naš sindikat je bil ustanovljen leta 1909 in povsod je bil povod za ustanovitev sindikata velika beda delavcev in njihovih družin.

Kako je organiziran vaš sindikat, na kakšen način deluje?

Naš sindikat vodi predsednik (Greiwelding Guy). Pomagata mu generalni sekretar in generalna blagajničarka. Prav tako pa imamo tudi centralnega sekretarja za sektor železnic in centralnega sekretarja za javno službo. Svet združenja, v katerem je zastopan vsak sektor, se srečuje 1 do 2 krat mesečno in sprejema nujne odločitve za dobro delovanje sindikata.

Kako bi ocenili vaš odnos z vašim delodajalcem - ima posluš za vaše zahteve ali je bolj gluh sogovornik.

Odnos s strani delodajalca je vedno težji. V upravnem svetu in v direkciji je vedno manj železničarjev in vedno več menedžerjev. Ti pa sindikatov ne vidijo nujno kot partnerja, temveč v večji meri kot moteč dejavnik. Kljub temu pa vedno znova iščemo rešitve, če se pojavijo problemi.

Opišite prosim, kako poteka vaša dnevna izmena - ko začnete službo, prevzem lokomotive, priprava na vožnjo, dolžina trajanja posamezne vožnje, odmori med vožnjami, odmori med izmenami, zaključevanje izmene ..., skratka, vse kar je zanimivega z vidika ene izmene.

Strojvodja ima na začetku izmene na voljo 10 minut, da se prijavi in prebere dokumente. Časi za prevzem ali pripravo lokomotive so opredeljeni v posebnem predpisu Instruction de Service (I.S 59). Trajanje vožnje je različno. Strojvodja lahko neprekinjeno vozi največ 5 ur (vključno z zamenjavo mesta). Po največ 5 urah ima pravico do najmanj 25-minutnega odmora. Pri vsaki izmeni mora biti načrtovan odmor najmanj 25 minut, ki mora biti med dvema vlakoma. Najkrajši čas izmene je

6 ur, najdaljši pa 9 ur. Za odjavo se obračuna 5 minut. V Luksemburgu imamo 40-urni tedenski delovnik, ki se obračuna za 4 tedne. Na teden je dovoljeno delati največ 48 ur.

Opišite, kako imate pri vas urejen plačilni sistem, na kakšen način napredujete v službi (tudi v višji plačilni razred) oz. kako je urejeno to področje in kakšna je višina plače pri vas (če je podatek dovoljen oz. se lahko objavi).

Strojvodje so zaposleni v skupini A (kariera). Razvrstitev je enaka karierni poti obrtnikov. V času izobraževanja dosega stopnjo A0. Po opravljenem izpitu za strojvodjo je razvrščen na stopnjo A3. Najkasneje po dveh letih prejme stopnjo A4. Po 8 letih nato sledi razvrstitev v stopnjo A5. Starejši strojvodje (15 % vseh strojvodij) imajo pravico so stopnje A5 bis. To je tudi najvišja stopnja, ki jo nato strojvodja dobi pri 55 letih in jo ima do upokojitve. Plače strojvodje so povsem različne. Velikega pomena pri tem so faktorji: samski ali poročen, starost, sobota - nedelja - nočno delo. Obstajajo tudi večje razlike med 2 družbama, ki obstajata v Luksemburgu (30 % razlike). Raven plač je v Luksemburgu visoka. Razlika s sosednjimi državami je v tem, da morajo strojvodje obvladati najmanj 2 jezika in da je življenje v Luksemburgu podobno drago kot v Švici.

Kakšni so pri vas pogoji za upokojevanje in kakšno delo opravljajo strojevodje, ki imajo še nekaj let do upokojitve (poseben turnus, manj nočnih izmen ...)?

Pogoji za upokožitev niso enaki za vsakega strojevodjo. Starejši kolegi, ki so se zaposlili še pred letom 1999 in so delali najmanj 15 let kot strojevodje, se lahko še upokojijo s 55 leti. Mlajši kolegi morajo delati do 60. leta ali plačevati najmanj 40 let v blagajno pokojninskega zavarovanja, da bodo lahko prejeli polno pokojnino. Starejši kolegi imajo torej privilegij, da se lahko upokojijo s 55 leti in nobenih drugih olajšav.

Kako imate urejena povračila za prehrano med delovnim časom, prevoz na delo?

Pri luksemburških železnicih dobi vsak uslužbenec povračilo za prehrano v višini 110 evrov mesečno.

Če je na dopustu ali bolniški, tega dodatka ne dobi. Plačilo za prevoz na delo dobijo strojevodje, ki začnejo delo z neke druge začetne postaje in je razdalja večja od predvidene.

Ali vozite tudi v sosednje države in kako poteka procedura v tem primeru - kako je s plačilom (dodatek k plačilu)?

Vozimo v naslednje sosednje države: Nemčijo, Francijo, Belgijo in do pred kratkim v Švico.

Načeloma v Luksemburgu ni nobenih dodatkov k plačilu. Povsem običajno je, da strojevodja vozi vsaj v eno sosednjo državo. Dogovorili pa smo se za enkratno premijo za jezikovne tečaje.

Imate pri vas kakšno konkurenco na področju prevozov in ali to kaj vpliva na vaše delo (gledano skozi količino prevoženega tovora), ima konkurenca kakšne privilegije?

Resnično velike konkurence na področju tovarnega prometa ni, ker se 70 % tovora prepelje za ARCELOR MITTAL, druž-

ba ARCELOR MITTAL pa je delničar pri CFL Cargo (luksemburške železnice s 70 % državnega deleža). Zato Luksemburg niti ni posebej zanimiv za konkurenco.

Ali pri vas že uporabljate sistem ERMTS in če, kako to deluje v praksi?

Sistem ERMTS se pri nas še ne uporablja.

Zaupajte nam še kakšno zanimivo zgodbo, ki se vam je zgodila med opravljanjem službe.

Seveda, obstaja prav dobra zgodba, ki se nam je zgodila kot strojevodjem in vlakovnemu osebju. Leta 2007 je bila generalna direkcija pripravljena na to, da nam enostransko bistveno poslabša delovne pogoje. Naš sindikat je organiziral protestno zborovanje prav na dan, ko je hotela generalna direkcija sindikatom napovedati delovne pogoje. Množica pa je bila po protestu tako razburjena, da je vdrla v upravno stavbo in odhitela do generalnega direktorja, ki je bil povsem presenečen, da se je zbralo toliko ljudi, ki so bili izredno razdraženi. Dve uri kasneje so celoten načrt za poslabšanje delovnih pogojev opustili. Tega leta smo nato izpogajali naše nove delovne pogoje, ki veljajo še danes. To je bil dokaz, da smo lahko le skupaj močni.

Serge Goffinet in Robert Zakrajšek

Stavka

V zadnjem letu ali dveh smo priča aktivnemu dogajanju na socialnem področju širom sveta. Pojavilo se je kot protitež gospodarski krizi, ki je zatresla svetovne ekonomije, predvsem pa največje predstavnik in lastnike kapitala. Ljudje niso več pripravljeni kot samoumevno sprejeti dejstvo, da bodo tisti, ki so krizo pravzaprav povzročili, sedaj to isto krizo reševali preko njih. Pojavile so se različne oblike nasprotovanja zatečenemu stanju, od legalnih do malo manj legalnih, če se lahko tako izrazim. Čeprav tiste, t.i. manj legalne, po pravilu zaležejo veliko bolje, je pravilo tudi to, da je škoda, povzročena s temi dejanji običajno veliko večja, praviloma povzročena ljudem, ki z vzrokom krize nimajo kaj dosti skupnega. Mi kot organizirana skupina ljudi (v sindikatu) prisegamo na legalne načine. Ti so jasno določeni – od opozoril, pogajanj do stavke. Ta zadnja je običajno skrajno sredstvo za reševanje nekega spora ali situacije. Ker pa se stavke v javnosti velikokrat prikazuje kot neupravičeno, skoraj kriminalizirano dejanje, ki povzroča veliko gospodarsko škodo, smo sindikati običajno predstavljeni v vlogi tistih, ki rušijo socialni mir v državi ter ogrožajo blaginjo. S strani lastnikov kapitala vedno prihajajo razlage o nezakonitosti stavk. Te razlage so lansirane

z veliko pomočjo medijev, ki se kot po pravilu postavijo na stran delodajalcev. Hvala bogu ni tako v vseh primerih, je pa tako vedno takrat, ko stavkamo zaposleni na Slovenskih železnica. V javnosti se ustvari neko prepričanje, da zaposleni v podjetjih v državni lasti nimamo pravice do stavke, nimamo pravice do svojega mnenja, ker smo plačani iz proračuna, v katerega vplačujejo vsi. Opomnil bi, da smo vsi davkoplačevalci. Tudi meni odtrgajo pošten del plače in z njo financirajo dejavnosti, od kateri jaz osebno nimam nikakršnih koristi. Pa se imam pravico ali možnost pritožiti?

Ker je za javnost stavka neko famozno stanje in ker je vedno predstavljena kot nekaj uničujočega, sem se odločil, da v tej številki naše revije stavko pobliže spoznamo. Kaj je stavka, zgodovina stavk, zgodovina kolektivnih pogodb....., skratka vse, kar je na nek način povezano z našim delovanjem. Konec koncev je naša revija tudi izobraževalni medij, namenjen da nam odpre obzorja, da smo lahko v vsakem trenutku enakovreden sogovornik, ne glede na to, s kom se pogovarjamo. Začnimo z osnovno razlago stavke.

Stavka je stanje, ko se organizirana skupina ljudi odloči upreti določenim direktivam in razmeram,

največkrat na delovnem mestu. Je prekinitev dela z namenom uresničevanja socialnih in ekonomskih pravic in interesov iz dela. Lahko se organizira v podjetju, organizaciji....., lahko pa je tudi splošna. Tem smo v zadnjem času priča v Grčiji.

Prva znana stavka v zgodovini se je zgodila v 12. stoletju pred našim štetjem v Egiptu in sicer pri gradnji nekropole, ki so jo gradili pod vodstvom Ramzesa III. Delavci so prekinili delo, ker niso bili primerno obravnavani. Sam dogodek je ohranjen na papirusu, je pa bila stavka za tiste čase nekaj nedopustnega. Vseeno so delavci dosegli povišanje dohodka (plače, kot jo poznamo danes, v starem Egiptu niso poznali, plačani so bili z materialnimi dobrinami).

V modernem času je bila pravica do stavke najprej uzakonjena v ustavi Republike Mehike in to leta 1917. Leta 1937 so izjemno število stavk zabeležili v Ameriki, bilo jih je kar 4740. Prva večja stavka v Sloveniji po drugi svetovni vojni je bila leta 1958, ko je 4000 rudarjev v zasavskih rudnikih začelo stavko proti nizkim plačam, upravi rudnikov in zvezni upravi zaradi samovoljnega povišanja cen premoga. Posledice stavke so bile gospodarske in politične odstavitve ljudi ter zapiranje stavkajočih. Vendar pa so rudarji v svojih zahtevah v celoti uspeli, kar je dalo močan zagon na poti k demokratizaciji Slovenije. Proces je bil sicer dolg, ampak uspešen. Tako je bila 15. decembra 1987 v Litostroju velika in odmevna stavka, ki jo je vodil France Tomšič. Zaposleni so izrekli nezaupnico samoupravnemu in partijskemu sistemu. Kmalu po tej je sledila tudi stavka strojevodij Slovenije in Istre, o kateri je bilo napisanega ogromno, je pa prinesla za tisti čas velike spremembe v samem načinu dela v našem podjetju.

Poznamo več vrst stavk in sicer: zakonite, nezakonite, politične, stavke iz znotraj organizacijskih razlogov (stavka v pravem pomenu), stavke iz zunaj organizacijskih razlogov, nacionalne in generalne stavke, opozorilne stavke, napovedane in nenapovedane, defenzivne in divje stavke (pri teh zadnjih organizator ni znan zaradi morebitnih hudih sankcij).

Robert Zakrajšek

Sindikalna svoboda in delovanje

Sindikalna svoboda je opredeljena v 76. členu Ustave Republike Slovenije in kot taka pomeni pravico do ustanavljanja in delovanja sindikatov, ter pravico do vključevanja vanje. Ustava ravnata tako zagotavlja pravico do stavke, tako, da v nobenem primeru pri stavki ne moremo odpreti vprašanja o zakonitosti ali nezakonitosti le – te. Stavka ki bi bila že v samem startu nezakonito dejanje, je sicer lahko opredeljena v ustavi, vendar pa tako ureditev pozna le nekaj držav, pa še to se nanaša na posamezne kategorije zaposlenih oz. na nekatere specifične službe in organizacije. V Sloveniji torej lahko zaključimo, da je stavka z Ustavo zagotovljena pravica in nihče nima pravice oporekati samo na osnovi kapitala.

Pravica do stavke je določena v 77. členu Ustave Republike Slovenije, v poglavju o gospodarskih in socialnih razmerjih in je ena najstarejših in temeljnih sindikalnih pravic. Delavci torej imajo pravico do stavke. Se pa stavka kot taka lahko omeji, če bi bila ogrožena javna korist. Tak primer imamo v naši dejavnosti, kjer javno korist predstavlja prevoz potnikov in blaga. Iz tega naslova izhajajo tudi omejitve, ki pa so seveda ob napovedi stavke običajno napihnjene v nebo.

Ustava ne določa vsebine pravice do stavke, jasno pa določa nosilce stavke. Le-ti so lahko delavci, torej osebe v delovnem razmerju. Če se postopki za stavko razširijo na ostale kategorije (npr. javnost, bivše zaposlene, upokojene teh podjetij...), potem ne govorimo več o stavki, ampak o javnem zborovanju oz. protestnem shodu. Ravno tako Ustava ne govori o namenih stavke, lahko pa sklepamo, da gre v osnovi za pravico delavcev in ne pravico sindikata, saj s stavko rešujemo vprašanja v interesu delavcev. Je pa sindikat osnovni nosilec stavke, o čemer bomo spregovorili kasneje.

Kar se tiče omejitev stavke, ki smo jih omenili v prejšnjem tekstu, je za nas pomemben drugi odstavek 77. člena Ustave. Omejitve so lahko predpisane samo z zakonom, kar pomeni izključitev omejitev stavke s predpisi nižje veljave (!), torej delodajalec ne more stavke omejiti z internim odlokom, razen če je ta v skladu s prejšnjim zakonom. Vsako drugačno

dejanje lahko pomeni pritisk na delavce in stavekajoči odbor.

Nosilci stavke, ki smo jih na kratko omenili že prej, so po Zakonu o stavki (2. člen) lahko sindikati ali delavci sami. Primarno so kot organizatorji določeni sindikati kot organizirana združenja. Delavci kot organizatorji so v tej relaciji podrejeni, saj jih Zakon predvideva šele kot sekundarne organizatorje (če se delavci organizirajo mimo sindikata). Ta ureditev je v bistvu zelo zanimiva, če izhajamo iz dejstva, da je pravica do stavke primarno pravica delavcev in ne sindikatov. Ti jo samo vodijo. Je pa bistvena razlika v tem, da lahko sindikat organizira stavko ne samo v organizaciji ali pri delodajalcu, ampak tudi v svoji panogi, dejavnosti ali pa kot splošno stavko. Delavci sami te moči nimajo, saj so s svojo »samo organizirano« akcijo omejeni na organizacijo oz. delodajalca, širše pristojnosti nimajo. Razlika je tudi v tem, da se v primeru stavke delavcev zahteva večina, kar pa pri stavki sindikata ni pogoj. Ali je taka ureditev dobra ali ne, ni mogoče podati zadovoljivega odgovora. Zagotovo je dobra iz vidika števila in razlogov za stavke (če ne bi imeli stavko za vsako malenkost), ter za samo organizacijo stavke, slaba pa je iz razloga morebitnega neupoštevanja zahtev delavcev oz. članov s strani sindikalnih vodstev.

Zanimivo je tudi vprašanje solidarnostne stavke. S to situacijo smo bili soočeni v naši sindikalni centrali Alternativa, ko so nas mediji ostro napadli zaradi napovedi stavke v podporo našim članom, žerjavistom v Luki Koper. Zakon o stavki v svoji vsebini namreč nikjer natančno ne govori o tej možnosti, s čimer bi lahko sklepali, da je dovoljena oz. nikjer ni prepovedana. Iz opredelitve stavke namreč nikjer ne izhaja, da je uveljavljanje ekonomskih in socialnih pravic omejeno le na neposrednega delodajalca. Tako lahko sklepamo, da je bila naša napoved opozorilne stavke povsem v skladu z Zakonom in kot taka ni bila v nasprotju niti z Ustavo, ki, kot smo se že seznanili, stavko opredeljuje kot pravico. Omejitve bi lahko nastale samo iz naslova javnega interesa.

Ne moremo pa mimo famozne škode, ki bi nastala zaradi stavke. V našem

prostoru delodajalci zelo radi operirajo z instrumentom »gospodarske škode kot posledice stavke«. Praksa pa pokaže, da še v nobenem slovenskem podjetju, ki je tik pred propadom ali pa je že propadlo, kot vzrok propada ni bila navedena škoda, povzročena s stavko. Razlogi so bili v nesposobnosti in grabežljivosti tistih, ki so na ves glas kričali, da bo škoda zaradi stavke nepojmljiva. Ampak o tem bomo še kakšno rekli kdaj drugič. Škoda kot element stavke v Ustavi in Zakonu o stavki ni posebej določena. Zakon o stavki pravi, da mora stavka potekati tako, da ne ogroža premoženja. Predpostavka, da bo do neke škode prišlo, vseeno obstaja. Zato mora stavka potekati pod nadzorom stavkovnega odbora. Tako imamo še en razlog več, zakaj naj bo stavka izvedena pod vodstvom sindikata. Obstaja pa realna možnost, da po končani stavki ni mogoče takoj vzpostaviti normalne proizvodnje oz. dejavnosti. V nekaterih dejavnostih za normalen zagon potrebujejo več priprav. Vendar pa tudi v tem primeru stavka ne bo avtomatsko označena kot nezakonita, saj bo osnovni problem na strani delodajalca, ki zaradi finančne izčrpanosti morda ne bo mogel zagotoviti takojšnjega nadaljevanja delovnega procesa. Ne more pa to biti povod za razglasitev nezakonitosti, saj ti isti delodajalci običajno »poskrbijo« za to, da do stavke sploh pride.

Naj na koncu poudarim, da iz zapisanega lahko potegnemo zaključek, da nezakonita stavka kot taka preprosto ne obstaja. Če je neka pravica zagotovljena v Ustavi, ki je knjiga nad knjigami, potem nam je nihče, in še enkrat poudarjam, nihče nima pravice vzeti, oz. operirati s pojmi, kot so »nezakonitost, gospodarska škoda, odpuščanja kot posledica stavke.....«. Tudi izkoriščanje delavcev ni ravno neka kategorija, ki bi bila z Ustavo zagotovljena in opredeljena. Vsaj jaz je ne najdem nikjer. In dogajanje na ulicah grških Aten me že dolgo ne preseneča več. Tisti, ki so Grkom omogočili vse tiste čudaške dodatke, jih s tem kupili na volitvah in jim obljubljali Olimp, ti isti ljudje sedaj kričijo o pomembnosti ukinitve teh istih dodatkov. Kdo je sedaj dvoličen? Grki ali njihova oblast?

Robert Zakrajšek

Razglednica iz Finske

Tervehdys Suomi

Foto: Daniel Majd

Zgodovina kolektivnih pogodb

Konflikti med delavci in delodajalci obstajajo, odkar obstaja odnos med njimi. Za prve plačilo nikoli ni dovolj visoko, za druge nikoli ni dovolj narejeno. Zato je bilo potrebno te konflikte nekako zajeti v neko vsebino in najti rešitve, ki bi vsaj približno zadovoljile obe strani. Začetki reševanja te tematike segajo v drugo polovico 19. stoletja. Pred tem so imeli v srednjem veku odnose urejene s cehovskimi statuti. Ko pa se je začela razvijati industrijska revolucija in so začele nastajati liberalno kapitalistične države, so lastniki kapitala prišli do stopnje, ko so lahko svobodno odločali o delovnih procesih v svojih podjetjih in posledično tudi o usodah delavcev. V tistem obdobju namreč država ni imela pravice posegati v medsebojno urejanje razmerij med delodajalci in delavci. To je bil pravi izkoriščevalski teren za kapital. Kapitalisti so v svoji vlogi neizmerno uživali, dogovori o pravicah so bili ustno in ne pisno sklenjeni, tako da so bile kršitve stalnica. Delavci so se lahko pritožili istemu delodajalcu, ki jim je pravice kršil, koliko so dosegli, si lahko mislite.

Zaradi tega in še množice drugih vzrokov so se delavci začeli združevati v organizacije, ki so bile v začetku tajne, saj so bile prepovedane. Do druge polovice 19. stoletja je bilo sindikalno delovanje obravnavano kot kaznivo in kriminalno dejanje, kasneje v 19. stoletju po ukinitvi prepovedi, pa je bila slika povsem drugačna. Tedaj so tudi državni organi spoznali, da je najpametneje, če razmerja skupaj določijo delodajalci in zaposleni. Bo vsaj mir pri hiši. Tako sta bili prvi kolektivni pogodbi, ki sta se v začetku nanašali samo na višino minimalnih plač (oz. v tedanjem času mezd), sklenjeni leta

1857 za ženevski kanton in s pogodbo tiškarjev v Saint Gallenu leta 1861. V Avstriji so bile prve kolektivne pogodbe sklenjene leta 1919, v Nemčiji leta 1926, v Franciji leta 1919 in na Švedskem leta 1928.

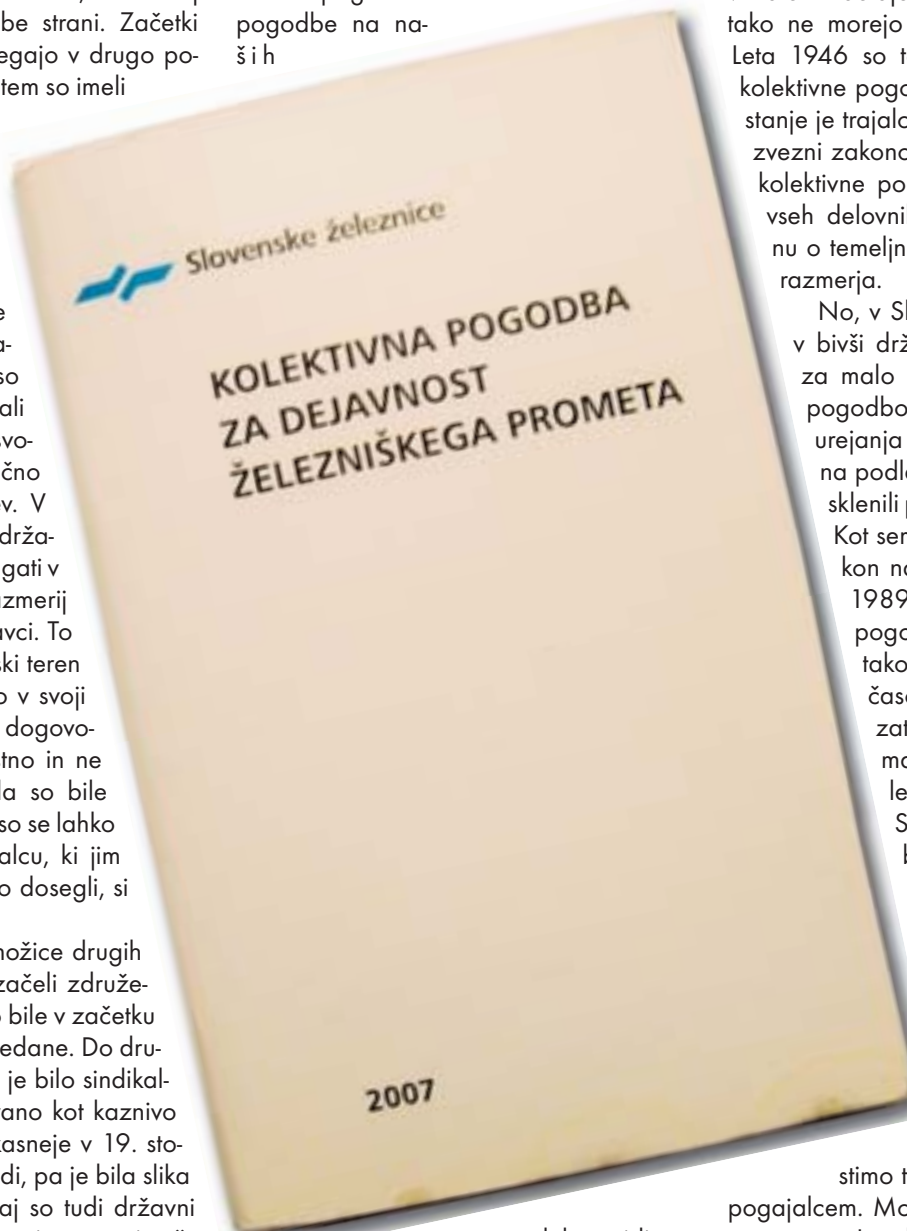
Če pogledamo kolektivne pogodbe na naših

pojavile v letu 1922. V Jugoslaviji, ki smo jo imeli po drugi svetovni vojni, kolektivne pogodbe niso bile priznane kot del delovnega prava, saj se je že iz osnove smatralo, da so delavci lastniki podjetij, v katerih delajo, jih obenem vodijo, in tako ne morejo sami sebi kratiti pravic. Leta 1946 so tako sindikati sklenili, da kolektivne pogodbe niso potrebne. Tako stanje je trajalo do leta 1989, ko se je v zvezni zakonodaji zopet pojavil pojem kolektivne pogodbe kot akta urejanja vseh delovnih razmerij in to v Zakonu o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja.

No, v Sloveniji, ki je hvala bogu, v bivši državi tako ali tako veljala za malo »čudno«, smo kolektivno pogodbo kot način normativnega urejanja uveljavili že leta 1971, na podlagi tega pa že leta 1972 sklenili prvo kolektivno pogodbo. Kot sem že omenil, je zvezni zakon na ravni bivše države leta 1989 spet uveljavil kolektivno pogodbo, vendar pa je bila, tako kot še marsikaj iz tistih časov, hudo pomanjkljiva, zato so leta 1990 te pomanjkljivosti odpravili, isto leto je bila nato sklenjena Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo, leta 1993 nova pogodba, leta 1997 spet ...

Ja, tale zgodba s kolektivnimi pogodbami je res zanimiva. Iz nič do vsega. Je pa vmes še kup pogajanj, usklajevanj, kreganj, ignoriranj ... Pa pustimo te čudovite trenutke našim pogajalcem. Morda bomo kdaj na njihovem mestu. In takrat nam bodo rekli – dobrodošli v desetem krogu Dantejevega pekla ...

Robert Zakrajšek

tleh vidimo, da je bila prva kolektivna pogodba v Sloveniji sklenjena na področju grafične dejavnosti leta 1896, takrat še v Avstro – Ogrski seveda. V stari Jugoslaviji so se določbe o kolektivnih pogodbah

Značilnosti stavk v nekaterih državah Evrope

V tem prispevku se bom dotaknil nekaterih Evropskih držav, njihovih stavkovnih posebnosti in podobno. Na splošno poznamo v Evropi dva vzorca stavk. Prvi je značilen za države, v katerih delavsko gibanje nikoli ni imelo večje vloge, stavke pa so izključno oblika ekonomskega boja. V drugi vzorec štejemo države, v katerih delavstvo tradicionalno podpira levo usmerjene stranke, ki pa so izključene iz pomembnih funkcij v državnem aparatu.

Italija – za njih so bile v 60. in 70. letih značilne kratke, »masivne« stavke. Le – te so bile kljub kratkotrajnosti zelo pogoste in »masivne«. Italijani celo sodijo v sam vrh po številu stavk. V Italiji na splošno poznajo štiri vrste stavk. Kot posebnost poznajo kratkotrajne sindikalne politične proteste. Druga vrsta so opozorilne stavke, ki so zelo množične. Tretjo vrsto predstavljajo stavke po posameznih panogah, ki so zelo redke, saj temeljijo na stavkovnih fondih, ki pa jih italijanski sindikati praviloma nimajo. Četrta in obenem najpogostejša vrsta stavk so stavke, omejene na posamezna podjetja.

Nemčija – v Nemčiji stavke niso ravno pogoste, saj po nemški mentaliteti sodijo v t.i. krog »skrajnih sredstev« in se jih poslužujejo samo v primeru, če kolektivna pogajanja niso uspešna. Razlog za nizko število

stavk strokovnjaki vidijo v dejstvu, da je bila kombinacija centraliziranih pogajanj in natančne zakonske regulacije konfliktov izvajana v razmerah stabilne povojne rasti nemškega gospodarstva. Skratka, Nemci so »sindikalno dolgočasni«.

Avstrija, Švedska, Nizozemska, Irska – sindikalno zatišje. V teh državah delavstvo nikoli ni imelo neke večje politične vloge, sam sistem kot tak pa je narejen tako, da se večjih konfliktov ne pričakuje.

Velika Britanija – povsem druga zgodba. Pri Britancih poznamo dva tipa stavk. Prvi je »majhen« in predstavlja kratke ustavitve dela na delovnih mestih, drugi predstavlja obsežne in dolge javne oblike stavk. Britanci ne sodijo med narode, ki bi veliko stavkali, prevladujejo pa časovno zelo omejene akcije. Stavke so prilagodili predvsem v 80. letih, za katera je značilno radikalno upadanje zaposlovanja in pa konservativna vlada pod vodstvom »železne lady« Margaret Thatcher, za katero je bilo znano, da se v nobenem primeru ne pogaja in ne pristaja na kompromise. Največja stavka v Britaniji je bila enoletna stavka rudarjev med letoma 1984 in 1985.

Češka – do leta 1994 so poznali le maloštevilne stavkovne akcije, v katerih sta se pogajala vlada in veliki sindikati. Nato so leta 1994 s stavko zagrozili že-

lezničarji, ki so nasprotovali znižanju terenskih dodatkov, zahtevali povišanje plač in odstop vodstva. V zahtevah so uspeli. Dvignili so se tudi v češkem javnem sektorju, vendar pa je vlada svojo lekcijo že dobila z železničarji, tako da večjih težav ni bilo.

Poljska – kaj reči? Gdansk – Solidarnost – Lech Walesa, to so trije pojmi, ki so mi kot otroku ostali v spominu. Stavka delavcev v pristaniščih Gdanska. Njihovo dejanje je bilo v tistem času nekaj neverjetno pogumnega. Leta 1980 so povsem ohromili gospodarstvo. Stavka se je bliskovito razširila po vsej Poljski, vlada ni imela moči in vzvodov za zaustavitev gibanja in leta 1980 so podpisali t.i. Gdanski sporazum. V nadaljevanju je bilo dogajanje na Poljskem tudi po padcu Varšavskega pakta veliko burnejše kot v ostalih vzhodnoevropskih državah. Leta 1990 so na Poljskem imeli 250 stavk v trajanju povprečno 1.5 do 3.5 dni in s povprečnim številom 426 udeležencev. Število stavk je iz leta v leto naraščalo.

Madžarska – po letu 1989, ko so sprejeli Akt o stavkah, je bilo število stavk majhno, vpliv na nacionalno gospodarstvo pa majhen. Leta 1990 so stavkali taksi in avtoprevozniki in za tri dni ohromili promet v večjih mestih, povod je bilo 65% povišanje cene goriva. Leta 1999 so zaradi zavrnitve povišanja plač stavkali železničarji, ki pa so po razglasitvi stavke za nezakonito le – to prekinili. Na splošno ste o stavkovni in sindikalni klimi na Madžarskem brali v eni prejšnjih števil Budnika.

Tako se po sindikalno »rihtajo« ponekod po Evropi. In kje smo mi? Če spremljate sredstva javnega obveščanja, potem vam je že jasno, da pri nas stvar poteka približno tako – delavci brez plače, podjetje plačilno nesposobno, lastnik podjetja v novem BMW do zaposlenih nastopa vzvišeno, inšpekcije kot običajno nimajo pristojnosti, država se ne vmešava, ker gre za zasebni sektor..., v glavnem – »na zapadu ništa novo!« No, hvala bogu, v našem podjetju ni tako.

Robert Zakrajšek

S kulturo nad hudo uro . . .

Žal moram spet omeniti tisto najhujše, kar nas kot strojevodje lahko doleti – izredni dogodek. Kaj, zakaj in predvsem kako, so popolnoma odvečna vprašanja. S tem se zunanji opazovalci seveda ne bi strinjali z mano, ampak to je njihova težava ali pa pravica, kakor vzamemo. V javnosti smo vedno »zgubaške Slovenske železnice« in nič drugega. Ne zanimajo jih dejstva, ne zanima jih vzdrževanje prog in varnostnih naprav, za katere je zadolžena država kot lastnik, ne zanimajo jih zaposleni, preprosto jih ne zanima nič. Samo, da imajo temo za »pljuvanje«. Nihče se ne vpraša po naših občutkih, ko doživiš izredni dogodek, ko ga doživi tvoj kolega, ki ga poznaš že dvajset in več let in s katerim sta le nekaj ur nazaj še veselo klepetala ob kavi pred vožnjo. Ampak v redu – mi smo profesionalci in to razumemo kot del službe, tako da se tveganja zavedamo in živimo z njim. Zato bi se danes raje dotaknil naših boljših polovic, o katerih se morda še nikoli nihče ni vprašal – kako pa one doživljajo vse to? Kako stvar doživijo naše žene, naša dekleta, prijateljice, ko jim sporočijo, da smo v bolnišnici ali pa, bog ne daj..... Seveda je najbolje vprašati

njih. Mi lahko filozofiramo v nedogled, pa njihovih občutkov ne bomo razumeli nikoli. Smo pač profesionalci in ob marsikateri situaciji, ko bi marsikdo že pobegnil iz kabine lokomotive, niti trznemo ne, ampak hladnokrvno in zbrano ukrepamo. Tega pa one ne razumejo. Zakaj tvegamo? Za koga? Za medaljo?

Zakaj nas to sprašujejo? Ker jim ni vseeno, kaj je z nami. Kako potem to razložiti? Vsi, tudi one, vemo, da strokovne besede in razlage pri nas ne prepričajo nikogar. Da nočejo razumeti. Zato so mi svetovale, naj njihove občutke opišem na drugačen način. Naj jih opišem z drugačno besedo. In morda bodo potem razumeli.... Kot rečeno – **s kulturo nad hudo uro**. Pesem, ki jo boste prebrali v nadaljevanju sem sicer napisal že leta 2000, pa nikoli nisem zares verjel, da bo kdaj aktualna. Da bo opozorila. Da se bo kdo zamislil. Sliko pa je prispevala oseba, ki ji čustva skozi barve niso tuja. Njena slika pove vse o občutkih v tistem trenutku. Ker je ženska in razume. Rad bi se ji zahvalil, ker je sliko, del sebe, odstopila za objavo. Morda bodo zdaj vendarle tudi ostali razumeli....

Tisti dan

*»Grem v službo« pravi in jo pogleda lepo,
Pogleda se srečata, ko zre v njo,
Dotik dveh rok, nežni glas mu pravi
»Pazi nase«, droben poljub v slovo.*

*Noč je temna, na nebu so oblaki,
Smeje si reče, »sedaj so budni le bedaki«,
Jutri bo sonce, jutri bo lepo,
Reš lepo, ob misli na njo.*

*Pogled iz megle, šok zaledenel je kri,
Grozeča nočna mora, smrt na progi,
Krik »Ustavi!«, nekako mimo zleti,
Pred očmi se življenje kot film zvrsti.*

*Zvok krivečega železja udari v težko jutro,
Bela ptica prestrašena zleti v nebo,
Ona pristavila je jutranjo kavo,
A njega nikoli več ne bo . . .*

Robert Zakrajšek

IZLET STROJEVODIJ OO LJUBLJANA

... Galeb je onaj, koji ribu ždere, a golub onaj, koji po mistu sere ...

Nič osebnega. Z naslovom sem si samo prihranil dolgo razlago o tem, kam smo se odpravili. Jasno – na morje. Ne ravno v Dalmacijo, kjer se prepirajo o galebu in golobu, ampak malo višje, skoraj v domače kraje. Opatija – Cres – Krk. Ladja, ribe, vino, plavanje, zabava, »vaje za oči« - sledi v nadaljevanju, celina, otoki, v glavnem – dan za vikanje. Pa da ne razpredam o tem, kako smo jedli in pili (ladja je tako ali tako šla sama od sebe), vam bom postregel s kraji, ki smo jih osvojili. Etapa ena - Ljubljana – avtocesta – meja – Hrvaška – Opatija. In smo tam. Vdahnimo morski zrak in recimo kakšno o Opatiji.

Opatija – kraj, ki leži pod Učko, okoli 13 kilometrov zahodno od Rijeke. Njeno ime izvira od Benediktinske opatiije, ki je bila prvič omenjena leta 1453. Posebnost Opatije je 11 kilometrov dolgo sprehajališče »Šetališče Frana Josipa«. Po podatkih

zadnjega popisa prebivalstva (2001) je v Opatiji živelo okrog 13.000 prebivalcev. Koliko jih je danes, živ bog ne ve, saj je gneča nepopisna. Prvo naselje na mestu današnje Opatije je obstajalo že v času Antike, razvoj modernega mesta pa se je začel leta 1844. Zgradili so tudi pristanišče, zato skočimo na ladjo, pa vodo pod gredelj in smer – Cres.

Cres – menda ga vsi Slovenci poznamo v »nulo«. Pa pogledajmo – Cres je dolg 66 kilometrov, ima 404.70 km površine in tako velja za največji hrvaški otok. Nekaj časa je po velikosti sicer vodil Krk, pa so »luzerji« po novem merjenju izviseli proti Cresu za 0.48 km. Ok, za tolažbo jih obiščemo kasneje. Najprej k največjim. Torej, Cres je, kot rečeno, največji. Posebnost Cresa je sladkovodno Vransko jezero, imajo tudi nekaj omembe vrednih »vrhov« - za otoške razmere seveda. **Gorice** – 648 metrov, **Sis** – 638 metrov in **Orlinj**

z 601 metra nadmorske višine. Kar lepa porcija v poletni vročini. Na Cresu gnezdi tudi **beloglavi orli**, ki jih seveda nismo videli, je pa otok življenjski prostor kar lepe populacije čudovitih »hrvaških mačk« in teh smo opazili kar nekaj (ha, le kdo potrebuje periodični pregled za oči!). Nazaj k atu Noetu in njegovi barki, ribo v želodec, nafto v motor in smer k drugemu (kako žalostno!) največjemu hrvaškemu otoku – Krku.

Krk – o velikosti smo že nekaj rekli, lokacija – blizu Cresa, nekaj »metrov« z ladjo. Krk je s celino povezan z znamenitim mostom, ima pa tudi mednarodno letališče Reka. Za razliko od drugih otokov je kar lepo pogozden, imajo tudi hrib **Obzova**, ki je s 569 metri spet – kako ironično – manjši od hribov na Cresu. Res nimajo sreče. Je pa Krk znan po zgodovinskih najdbah, saj so bili prebivalci otoka vsi – od Liburnov do Rimljanov, Bizantinov, Benečanov ... Prve najdbe sicer segajo v obdobje po 2. ledeni dobi, nekje v preteklosti (pred cca. 2000 leti) pa je bil v kraju **Osor** narejen prekop, ki je Krk ločil od Lošinja. Pred tem sta bila povezana. Krk je znan tudi po značilnih narodnih nošah, domači obrti, ljudskih običajih.... Ima pa s Cresom nekaj skupnega (vendarle!). Populacija prej omenjenega rodu »hrvaških mačk« je obilno naselila tudi ta konec sveta, tako da ... Ah, bog je resnično velik, milostljiv, radodaren in kar je še teh hvalnic. Kar je res, je res. Na ladjo, na ladjo, da se rešimo teh zapeljivih pogledov!

Smer – pod znanim mostom, ki povezuje Krk s celino, mimo Rijeke proti Opatiji, na avtobus, avtocesta, Ljubljana, kruta realnost ... Saj bo, samo da pridemo k sebi. Bilo je fenomenalno!

Robert Zakrajšek

Jesenski piknik članov OO Zidani Most

Ko se leto obrne, ko se morje ohladi in se dopusti in letovanja končajo ter nam grozdne jagode že dajo vedeti, da se trenutek, ko se bodo žrtvovale za nas približuje, je idealen čas za tapravi jesenski piknik. Člani OO Zidani Most se tega že nekaj let zavedamo, zato smo tudi letos pripravili druženje za vse člane in povabljene goste.

Zgodilo se je v soboto, 10. 9., ko smo se že zgodaj dopoldne zbrali pri Lovski koči v Zabukovju. Člani vseh devetih ekip, ki so tekmovali v »golažijadi«, so pridno rezali meso in čebulo, pripravljali začimbe in kurili pod kotli.

Omamnim vonjavam enolončnic, ki so še nastajale, se je pridružil še tisti, adrealinsko - prvinski vonj po smodniku, ki ga je veter prinašal z bližnjega strelišča. Glinasti golobi so frčali po zraku, šibre iz dvocevka pa so jih lovile in mnogokrat tudi ulovile. Strojvodje in ostali člani OO Zidani Most smo bolj ali manj uspešno dokazali, da znamo zadeti tudi tisto, kar ni na tirih.

Golaž je bil kuhan, sestala se je dvanajstčlanska strokovna komisija in po temeljitem preizkušanju vseh enolončnih dobrot določila končne zmagovalce »2. tradicionalne golažijade«. Letos sta si prvo mesto delili dve ekipi.

Golaž je vsem šel v slast, zato ga je hitro zmanjkalo. Ob tradicionalnih dobrotah z žara, domačemu kruhu iz krušne peči ter seveda dobri kapljici, se je druženje nadaljevalo pozno v noč.

Člani Lovske družine Zabukovje so nas na koncu še prijetno presenetili, saj so pripravili tekmovanje v streljanju z zračno puško, za glavno nagrado pa podelili kar srnjaka.

Mnogo spominov je bilo obujenih, mnogo anekdot in zgodb je bilo povedanih. Jesenski piknik je vsekakor dokaz, da člani OO Zidani Most nismo le stanovski kolegi, da smo prijatelji, ki smo se še sposobni imeti lepo, ne glede na generacijske razlike in na različne položaje, ki jih imamo v službi ali v pokoju.

Še to, o zmagovalcih v golažijadi ter v streljanju na glinaste golobe že golobi čvkajo (tisti preživeli). V streljanju z zračno puško pa tudi kontrolni strojvodje niso od muh.

Se vidimo naslednje leto!

Boštjan Slakonja

Strokovno ocenjevanje

Prijetno vzdušje

Po meso

Skrivni recept

KOLESARSKI IZLET STROJEVODIJ LJUBLJANE, DIVAČE, ZIDANEGA MOSTA IN JESENIC

Zgodovinska trilogija Polhograjskih dolomitov (in malo širše) . . .

Prvi del - Visočka kronika – 17. stoletje. Izidor Kalan zapisuje kroniko svoje družine, družine Kalan, katere glava, oče Polikarp, se je sinu Izidorju vedno zdel skrivnosten človek. Oče Polikarp je kot vojak služil na Nemškem in Češkem, s seboj je domov prinesel železno blagajno, ki je bila vedno varno skrita. Nihče ni vedel zakaj. Skozi svoje potovanje k bodoči ženi Margareti Wulffing, Izidor na poti srečuje različne ljudi, ki mu vsak skozi svojo zgodbo odpirajo oči. Usodno je bilo srečanje s staro Pasaverico (rojena je bila v nemškem Passau), ki je nekega dne prišla na Visoko umret. Izkazalo se je, da je oče Polikarp ubil njenega moža Jošta Schwarzkoblerja med sporom za skrinjo, ki jo je danes čuval doma. Izidor se odloči popraviti krivico, ki jo je storil oče in odide v Passau po njegovo vnukinjo Agato. In težave so tukaj. Agata je pač lepa in snubcev ne manjka. Tudi zlobnih ne. Maks Wulffing je najbolj vztrajen in tudi zloben. Tako jo obtožijo čarovništva, kjer pa je oprana krivde, vsi se pokesajo, vsak na svoj način in mir se vrne na Visoko. Zanimivo tole 17. stoletje.

Drugi del – Jelovo Brdo pod Blegošom (z druge strani doline) – Cvetje v jeseni – dobrih sto in še kakšno leto nazaj, ko se »jezični dohtar« (po naše odvetnik) Janez na obisku pri svojem bratrancu Boštjanu zagleda v njegovo hčer Meto. V Janezu, ki je naveličan meščanstva, na dan izbruhnejo čustva, ki jih je skozi rutino življenja potlačil nekam vase. Ko se Janez zaradi službenih obveznosti vrne v Ljubljano, njegovo srce ostane na Jelovem Brdu. Ni vedel, kaj mu je storiti. Hlapec Danijel mu je ponudil odlično rešitev. Kupi naj posestvo v bližini in zaživi z Meto. To tudi stori, ko pa vse skupaj zaupa Meti, le ta zaradi hudega vznemirjenja umre. Imela je namreč srčno hibo, za katero nihče ni vedel. Pa to ni res! Ne moreš verjet! Stokrat sem gledal filmsko uprizoritev Cvetja v jeseni in upal,

da bo Meta vsaj enkrat preživela. Ampak ne. Ne! To je kruto! Jeb... ti življenje! Se opravičujem, ampak tudi jaz imam svoje emocionalne trenutke. Ja, res ni bilo sreče v tistih krajih.

Tretji del – 21. stoletje, leta gospodovega 2011 - vsepovsod po Polhograjskem hribovju – kolesarski izlet strojevodij – mislim, ne vem, kako vi gledate na vso stvar, ampak čas je, da se za vraga, tam vsaj enkrat zgodi nekaj veselega. Tako bodi! Da se v tiste kraje vsaj malo povrne veselje, smo se strojevodje iz vseh koncev in krajev podali v ta, v naši književnosti zgodovinsko zelo dobro pokrit konec sveta. Manjkala je le še pika na »i«. No, sedaj imajo tudi to. Ker Ivana Tavčarja, ki je bil kronist tistih krajev, ni več med nami, je ta čast pripadla meni. Naj vam bo. Torej, krenili smo iz Polhovega Gradca, kjer smo najprej uspešno »izropali« lokalno trgovino, pot nadaljevali navzgor, navzgor, pa še malo navzgor na Koreno. Razgled božanski, zrak kristalno čist, malica v družbi zve-

davo radovednih škotskih govedi pa prav posrečena izkušnja. Vsi nazaj na kolo, za zdravo telo in samo dal pot pod kolesa. Le - ta nas je vodila naprej proti vrhu Pasje ravni, kjer smo na vrhu ekstremno strmega klanca naleteli na popolnoma raven teren. Kot bi nas nekdo imel za norce! No, kasneje izvemo, da je bil hrib v polpretekli zgodovini (za časa Juge) na vrhu preprosto odrezan, na njemu pa postavljena raketna baza bivše jugo vojske. Dostop – peš, pogojno s kolesom, najpreprostejše – s tankom, madona! Pa smo ga zmogli, hudiča. Sledi spust, kratek postanek na Visokem pa zaključni finale do okusne »pašte«, obogatene s kozarcem rujnega, vse to poleg romantične rečice. Pa vseeno le ni vse tako žalostno tam okoli. Se zgodijo tudi vesele reči. In naše druženje z deželjo Ivana Tavčarja je to zagotovo bilo. Še pridemo!

Robert Zakrajšek

ZANIMIVOST IZ NAŠE DALJNE ZGODOVINE

OSTI JAREJ! – ali krajše OJ! (ostani mlad, zdrav, močan)

»Osti jarej!« se glasi najstarejši znani slovenski zapisani pozdrav ali napitnica oziroma zdravica. Dandanes je pozdrav po okrog 2.500 letih znova aktualen in ga uporablja čedalje več prebivalcev Slovenije. Najbolj razširjen je ta staroslovenski pozdrav v njegovi skrajšani različici »oj!«. Ta se je v zadnjih nekaj letih zelo razširila. Mnogi, ki ga uporabljajo v vsakodnevnikih stikih z drugimi, pa morda niti ne vedo kaj pomeni. »Osti jarej« je kratek napis na starodavnem vrču za točenje pijač. Najden je bil na današnjem slovenskem ozemlju blizu kraja Škocjan na Krasu, leta 1911. Danes hranijo vrč z napisom »osti jarej«

v muzeju v Trstu. Vrč izvira iz obdobja nekaj sto let pred našim štetjem, ko so na področju srednje Evrope živeli naši predniki. Samo dve kratki besedi sporočata veliko - ostanite mladi in zdravi! Lahko tudi pomladni ali pomlajeni in močni. Najlepše starodavne pozitivne želje naših prednikov vsebujejo zelo močno energijo, ki nas še danes povezuje z njimi. Napis na Škocjanskem vrču in starodavni pozdrav je sestavljen iz dveh besed - »ost« in »jarej«. Osti pomeni seveda skrajšano obliko besede ostani. Še danes uporabljajo v slovenskem kraškem narečju skoraj povsem enako besedo, ki jo izgovarjajo

»uosti«. Med tem, ko torej predstavlja prvi del pozdrava nekoliko skrajšana beseda »ostani«, je v drugem delu ravno obratno. Predstavlja ga nekoliko daljša oblika besednega korena »jar« oziroma »jara«, ki pomeni mlad, nov in zdrav ali pomladen. Prav tako pomeni beseda jar tudi močan. Zakaj bi še naprej uporabljali tuje pozdrave, ki našemu staroslovenskemu ne sežejo niti do gležnjev? Čemu torej »adijo« ali pa »servus«? Prvi pozdrav pomeni »zbogom« v italijanščini, drugi pa »suženj« v latinščini. Je pa naš »osti jarej« nekaj povsem drugega! **OJ!**

Priredil: Robert Zakrajšek

**Z družinsko izkaznico za vlak
potujete 40 % ceneje!**

Otroci do 12. leta pa kar brezplačno!

 Slovenske železnice

www.slo-zeleznice.si

InterRail

Ugodno po Evropi

z vozovnico InterRail
– 30 držav, za vse generacije!

Neomejena potovanja z vlakom, že od 34 €!

 Slovenske železnice

www.slo-zeleznice.si

GREM Z VLAKOM